

AK'US'Ó D'UK'UNU'Ñ

Maabá u gu'gu'dá k'ed'é

Alhadafa Ak'us'ole

Baqád mbá garrá geedi addarsale, amare:

- Fagadá gíñ nafaqaqi shaalá gida alqátia
- fagada gíñ alqalámá bad'ingiñu'
- Fagadá gíñ nafaqi gu'gu'deqi
- Máádá shambá gii máábá mbá gadargané aluk'ed'é
- Madiña anufagñ alqádabu'qi

Giñ dám addarsale.

1.1. Assahá (alqafiá)

1.2.gu'gu'd

1.3.Alqadab

1.1.Assahá /alhissá agaralané tháñ 35

Alhadafa addarsale

Baqádmhá garrá geedi algirayalé ámaré:-

- Rothá almaqáná ssahó
- D'íñá alqafiyá maré alu'
- Rotha anufaqa u durra gugudu ma d'uk'unuñ
- D'íñá alqafiyá bus'k'e maré alu'

Qi jaházá

- Maabáa garañi gubalaná hiyá thá alfasitwqiei aná garra á lkitaabá rothi assahá
- Na jahaza chart mba madiñ anufa udurra gugudu gi ma d'uk'unuñ.

- Aná jaházá asurá madiñ maabi d'iñ assaha maré alu' u maabi walá d'iñ assahá maré alu'
- Aná jahagsá asurá madiñ maabi d'iñ alqatiá bus'k'é mare alu' umaabi wálá d'iñne alu'
- Aná jahá d'ok'othá mbá d'ok'othiñ geedi. Shambá zii marthé añ assaqá bad'imaré u assaqá p'ilu'maré thá máábi le.
- Jahazá rothá mbá d'ok'othiñ maré shambá giimará mbá gudigamaré tha bu'nathalé tha aha p'u'nathalé u tha maabi agarañilé.

Rothá dám addarsalé u shambá daalané

- Fed'i alá p'ulá geediyei sha gíñ k'allá Assaha, u limmá gugudá p'ishi tha maabire maabá mbá k'algalané sha gidi assaha, ma p'iisha bus'k'eyu, marugaqi nalu' u magiidá alqigtimaqiyá p'ishi mmaané. Alajaházá sawará madiñ maabi gidi alqafiyá bus'k'eyo, u alá jahazá d'ok'othá mbá d'ok'othiñ giñ sabab maabei mbá duragané nabus'k'e (masal aná horá ma mól) ala wadahané tháñ.
- mashar má alqafiá bus'k'eyó alá wadahá anuafaqá mbá alqigtimaqiyó

Maaba gidi alqigtimaqia p'ishi:-

- walá muliñ feed'a mama nañi.
- D'iñ alhoriyá maabu' alu'
- Sáqádu'qi thá máábi lé
- Gidi assalamá u p'ishgáashu k'ul
- Rothi asse
- Dimin ñalu'k'éd'é
- Aaman maabi
- Madiñ p'ishaqi u ndubaabad'i
- As'ár ñalu' k'éd'é alu' Ala p'uliñaqigú

Maaba wala gidi alqigtimaqiyá p'uliñaqigu'

- K'ithi bus'añ u hor gundi
- Shuniu gidi at'abaqá shunigu
- Wala shakar máábi
- Makasla urak'as'i u walá d'iñ naluk'éd'é alu'

- Ala badaqa addars tha d'ok'othá hol thalkitaabá geedi garaqiyu'

Aláhu'lu' rothá ziitha lkitaabu' u mba rothó geedi alá agarañá tháñ

Addarsalé maalá gará geedi nafaqamaré shá mare ahuluqi thá giñ gará

mar*lé thá algiráya alqadabuyú mbalé shambá ziine ala rothá geediyei

amnré gudá thaháp'u'na thalé map'ishi tha almadarasu'

gis'á bus'k'e maré kuliyóm

Damá orá maré má s'ari

Guwá ndu' maré

qi jahazá

- maabá agarañi, gubal ñgo hiyá thá ltsilu, jahazá sawará mbá madiñ andatábn's'k'e yoqi umbá adaru'qi
- garra alkitaabá rothi anadafá bus'k'eyó u mbá adaarú

Rothá dam addarsalé u shambá daalané

- Anadafá bus'k'eyó u mbá addaru' shambá ziné fed'i wadahá mbá

masaqadá thá ashuk'ul masal añ gis'a areñk'a, huñk'a, thabañk'á,

bus'k'eñk'á, ashara bátáñk'á, bak'a lak'as'ñá adid'áñgañ alu' añ k'illiñ u añ

gis'a thabañk'á baqád mbá mathóña min thá alganifayu' Ala p'ulá geediyé

shá oráwálá s'ari has'ul d'iñi u' bis'oñ.

Shamba' agaralá addarsalé

- Alá d'ok'óthá geedi amaré rothá giñ fagadilá maabá gidi alqafiá tháñ u máábá wálá gidi alqaiá tháñ alá badaqá addars tháñ. Baqád mbaló ala fagadu' marthe almaqáná assahogi.

- Aláaróóth'u geediyeqi shambá d'iñ maré alqafiyá bu's'k'é maré alu. Ala mufu'né tháñ alá madiñaga giñgu' durrá bus'k'é aláróóthu' geedi shambá shaarák maré thá algirayáyu walla tha aqiliyu' mamáre p'ish bus'k'e u wallá ma maré bad'i.
- Alá jahazá geediyé d'ok'othá u mótha.
- Alqahir baró ala p'ulá geediyé sha bad'iñgiñ durrá maabá
- Alqahir baró ala p'ulá geediyé sha bad'iñgiñ durrá maabá tha qilik'ed'e yu, u tha lgirayayu' u thá gu'gu'dá k'ed'éyu

Giñ saqád addars

- Asu'rá u sawará u poster mbá máábá bish bus'k'é u mba máábá bad'i
- Asura u sawará mba madiñ maabiqi máálá shawaruqi

Qi abara u Ayu beera

- Alá d'ok'othá geedi amáre rothá alqalámá máábá p'ishbus'k'e u mbá máábá bad'i.

Alá dáá geediyé a shuk'ulá thayu' u ashuk'ulá thañthañ ayiu mbá shak'al máre sawá amare mad ináá jiñ durra alqafiá bus'k'eyó aña zii almadarasa maré.

- - Aláarothu' geedi thá lfasilu' thá d'ok'othá d'ok'othiñ maré kám marrá gis'i maréqi thá addoru alá baró madiña mar theqi sha maré gis'aqi shambá zi añámaré.
- Alarothu' geedi shambá gis'maré orii maré ala baró madiña mar thé sha maré gis'á u amare thamá albál anadafá orámaréyeqi shambá zii añá maré.
- Alá hafazña geedi haara u rotha d'uguri mba shat'ár maabi anadafá bus'k'eyoweqi umbá daaruwqi.
- Alqahir baró alá d'ok'othá geedi amaré rothá shambá diñ maré anadaatá daaru' alú alá k'ódá addarsitháñ.

Giñsaqad addars

- Sawara u poster mbá madiñ anadááfá bus'k'eyó u mba daaru'qi.

Qi abará u Ayu p'era

- Alá d'ok'othá geedi amaré roothá tháalu' anufaqa anadááfá bus'k'eyó u mbaadaaru'

Alá d'ok'othá geedi shambá gii maré mbá nadaf ga maré orimaré.

- Alá d'ok'othá geedi amaré rothá thoñorá d'iñlá anadafa daaru' alu'tháñ

-

- Alá d'ok'othá geedi amaré massala ajjaramarégu' shambá d'ok'othñ u maré wallá shambá saqadu' maré assaqa zii attaqab u' assaqa p'ishgane añ gu'

Mothá qi geeró

1. Bus'añ 3 Assé 5 Asse

Asse 4Bus'añ

1.1.2 Thiñthiñ

Álhadaf Addarsale

Baqád mbá gará geedi addarsale, amaré:

- Fagadá fiili thiñthiñá hol thaad aará mareyú
- Rothá anuفاقا dáá thiñ thiñ bus'k'eyeqi
- Rothá shambá damlá / thoñora damla/ thiñthiñ tháñ
- Rothá thoñórá at'awaliñlá thiñthiñI tháñ.

Giñ dam addarsale

- Fiili thiñ thiñu'
- Anuفاq*á thiñthiñú
- Thoñórá damala thiñthiñ tháñ.
- Thoñórá at'awaliñlá thiñthiñI tháñ

Fiili thiñthiñu

qijahaz

- shaláagarañá addarsale, fe'I alá buurá chartialu u almasal alu mbá madiñ fiili thiñthinuqi.
- Ala garrá alkitaabá rothi thiñ thiñ ala tha p'á alqilmá ziyoqi qi tháñ.
- Ala jaházá charti mbá madiñ giñ thik'ilá min giñ bushu' u giñ bus'íalu'.

Rothá dām addarsalé u shambá daalané

- Alá p'ulá geediye sha fiili thiñthiñu giñ bushú u gíñ bus'i alu' mmaané.
- Alá d'ok'óthá geedi giñ thik'ila giñ bushú thi ugiñ bus'I álu' nañ maamaré.
- Alá d'ok'o thá geedi giñ bushu'gu mbá hól thaadaara mareyu' mbá dáá thiñthiñ amaré fágáda.
- Ala arothiñá geedi giñ bus'ialu' mba thiñla thá dáará mareyú.

Shambá agarrañla agarrañla addarsale.

- alaarothiñá geedi giñ thiñ méré kuliyoum. Baqad mbáló baró ala p'ulá martheqi sha thiñ thiña d'afaruqi thik'ila giñ bushu thiu gíñ bus' alu' thi alá rothá marthé tha almasallé.
- Ala abad'iñá geediqi amaré róothá thiñthiñ mbá thik'lá giñ bushu thi
Álá aháthá minor*tha maré alá alafa addars álú

Giñ saqád addars

- Charti mabá madiñ fiili thiñthiñuqi.
- Gíñ bus'ialúgú náaré maré mithil d'abari,
- K'enk'es', amuhu'le, s'is'iyarégu'...

Qi abara

- Alá d'ok'ó tha geedi amaré rótha fiili thiñthiñu' mbá hó) tha dáára máreyu' thaalú
- D'ok'óthá ma kátába.
- Alá dáa ashuk'u'la thañthañu umba thaaya'
- Alá daa ashuk'ulá shak'alá sawá alá hoshala tháñ shambá shak'alo marene
- Alá d'ok'ótha geedi amaré rothá giñ thik'ilá giñ buushú thi ugiñ bus'I alu'thi.

Anufaqá thiñthiñu

qi jahazá

- Ala jahaza poster, u charti, u asurá, usawará mbá madiñ anufáqá thiñthiñuqi.
- Ala garrá alkiktááb u gíñmayu' katabagu' thá anufáqa thiñ thiñu' alá tháp'á alqilmá ziyoy qi thán.
- Alá jahazá d'ok'óthá qimbá d'ok'othiñ anufaqá thiñthiñu' alá d'ok'óthá geedi asaqa mbá k'odiaddarsale

Rothá dam addarsalé u shambá daalané

- Alá p'ulaqi shá thiñthiñ nafaqá d'aañei, bad'iyeyiu assahei, ala p'ulaqi shá thiñ thiñ maayu almaqidin mbá d'ataruqigu'

- Almaqidinalegu' maré atha p'i bus'k'eqi, daa añ baabád'u ashiddá u p'ár bad'iñgiñ áré.

- Alá p'ulaqi sha thiñ thiñ anufaqa dáané bus'k'eyei gassamba añ telata.
  1. Thiñ thiña mus'l bus'k'é u mbá tháp'i bus'k'eqi
  2. Thiñthiñá dáá ashiddá uañ baabad'?
  3. Thiñthiñá p'ár bad'iñgiñ áré

- Alá madiña geediyé shá thiñthiña mus' bus'k'e u mbá thap' bus'k'eqi nafaqi d'ááñeqi, bus' kk'eqi thatha p'eq alá d'ok'óthá geedi amaré rótha thiñ thiñalegu. Masal ir, ir k'ósh, mis'e uquñ ,thañ, yagúth,hu'hu'lu' d'abari...

- Thiñthiñá dáá ashiddá u añ baabad' alá p'ulaqi shá ñine ná p'ad maabá mbá shak'algane ashuk'ula rak'as'I umbábad'iqi. Maabá mashori Kaman bus'k'e shá wala ashuriñ ashuk'ulá bus' k'eyohu , fed'I ashiddá u añ baabad' Alá d'ok'óthá geedi amaré rótha thiñthiña daa ashiddá u añ báábad' Almasalá thiñthi ñalegu, gaasha, garbu',amuhule , zil mas'ak', ir k'osh k'osh, albat'áát' is , albambeə.

Thiñthiña p'ár bad'iñgiñ are : ála p'ulaqi shá pár bus'k'e aré bak'a mufné bad'iñgiñ. Alá d'ók'óthá geedi ná maa méré na thiñthiña p'ar bad'iñgiñ aregu Almasala thiñ thiñaleg'u shaashá at banat'u'r, ashathabus'I, alkáárót, alburtukáán, alemu'n, almoz , albaabááya.

- Alad'ok'otha geedi amaré rothá thiñthiña p'iishi alá badaqa addárs thá d'ok'othá zii thalkitáába maré yu alamutuqi thá móthá marelé alá alafa addars alu tháñ

Shambá agarañlá addarsalé

- Aláárothu' geediqi thá anufáqá thiñthiña thiñ méré
- Ala d'ók'óthá geedi giñ thiñ maré má alfat'ur, maalk'ada u malqashá mbá má thiñthiña daa ashiddá mba thap'I bus'k'eqi umbá p'ár bad'iñgiñare.
- Alá abad'iña geediqi amaré rótha anufaqa thiñthiñu' . Alqahir báro ala p'uliña marthe shá thiñthiñ nafaqa d'aañeqi, bad'iñgiñ aré p'aareqi u ashiddeqi ala alatá addars alu' tháñ.

Gín saqad addars

- sawara geedi d'afáru' tha alqumur
- poster gu
- chartigu

qi abara u Ayu p'era

- alá dáá geediye d'ok'othá thañthañu ámáré rothá anuafaqá thiñ thiñu alá abara mareqi tháñ.
- Alá d'ok'othá geedi amári rótha thiñthiña dáá ashidda, mba thap'I bus' k'eqi u mba p'ar bad'iñgiñ adré
- Alá faro geediyé thiñthiñ gu' amáread'afaru'

Thoñorá damlá thiñ thiñ tháñ

qi jahaza

- máábágarañI gubal ñgó hiyá thalfasilu', jahaza charti mba madiñ giñ thiñla mamus'u'th u mamáné
- saházá sawára mádiñ giñ haráb thiñ thiñ mithil hórón u amazing
- kataba thoñorá damla thiñ thiñ tháñ

Róthá dám addarsalé u shambá daalané

- Alá badaqa addars thá d'ok'óthá hól tha alkitáábu' u alá p'uliñaqi shá thiñ thiñ gubál alá mánthiñáqi u baqad mbá man thiñlaneqi walá madámálá thá anadafa durra assaha.
- giñ thiñlá mamus'u'th gubal alá thiñá fed'i alá gis'aqi thá fir s'ari ualá hurmuñalu'

- masal: thiñthiña holigu' mithil at'amat'im u assalat'a mafed'la ala thiñá alá p'ula geediyeqi shá fed'igalá alemun.

- Asaqá jahaziña s'is'iaregu ma thiñthiñ áñ maadá ma mbá t'ok'olo' na maa maré u má mbagabu'lu' s'is'iaré thiñthiñ máálá ná t'ok'olo' (shá mbá k'itholané) nafaqi alqafiyeqi. Mated'ila ala t'awalñaqi yomén walla telata yom, ala fuud'a gu' aña d'ásh áñ u aña hoshól áñ s'is'iaré gu' u s'is'iyá ilegu' wala ma damalá tha anadaafa u mathiñala shambálo ol horoñi ná has'ulá máábiyé áljári u horoñthayu'

- Ala p'ulá geediye shá uquñ wálá ná thámágálá albál ol horoñi u harabi mandáñ uquña harabé rabbá horoñ biilo u mathiñalá shambalo hos'ul máábiye bad'ingñ Ala p'u'lá geediye ma maré fed'i maré k'o,la uquñ amaré fula iñ walla maré d'usha. Ala p'ula geediye shá maabá kattar uquña ma mus'uth k'ok'o'l has'ul ñiné horoñ biiloyu ufañk'a Alá d'ok'o tha geedi shambá at'awaliñ maré uquñi

- Alá madiña geediye shá ir gii horoñ biiló' mithil uquñ. Ma fed'la ala méérá ala abad'agané.

Ira wala maa bad'á has'ul badiñginI. Ala d'ok'othá geedi giñ hoshalla tháñ assaqá shibilla ir.

- Ala d'ok'o thá geedi tho'ñórá haráb thiñthiñ tháñ.

Shambá agarañla addarsale

- Alá d'ok'othá geedi amaré madiñe shambá dom maré thiñthiñ tha maré.
- Álá d'ok'othá geedi amare s'ulá thiñ thiña thiñ lá mamus'uth hu'.
- Alá p'ula geediye mamaabifed'I alá thiña s'is' yaregu alá gis'aganálu'gu' awas.
- Alá bad'iña geediqi amaré rothá s'is'iyeggu má thiñalagu' má mus'uth shambá durrá méré alqafia/
- Ala ashawáru' geediqi uquñ mané k'ok'ol, u ira ma abad'a meerá anufaqa maré ala baro madiña marthey alqahir.

Giñ saqad addárs

- Sawará madiñ uquñI máálá fullaiñ
- Sawará madiñ iri máálá abad'la.
- Sawará madiñ s'is'iyareqi máálá gis'laqigu

qi abara u Ayu p'era

- Alá gassamá geedi thá abu'u'rá ala daagá d'ok'othagu' amare s'ulá thoñorá damlá thiñthiñ tháñ hu' tha adáára máreyu'
- D'ók'óthá u móthá
- Ashuk'ula thañthañu
- Ala as'ulthiña geedi thiñthiña thiñla ma mus'uth su'

Thoñorá at'awaliñlá thiñthiñqí tháñ

Qi jahaza

- máábáagarrañI billá gubalño' hiyá thaalfasilu' jahaza sawára mbá madiñ thoño'rá at'awaliñlá thiñthiñI tháñ.
- jahazá giñfed'la jarabeqi
- garra alkitááb u giñ makatabagu' mbá rothi thoño'rá at'awliñla thiñ thiñ tháñ.

Rotha dam addarsale u shamba daalané

- Ala p'ulá geediye shá thiñ thiñ k'illiñ thá azamaná k'os'iyu' ñineñ thiñla ne gubál aná haraba alá d'ok'o'thá geedi giñ harab thiñthiñ Baqad mbalo' baro' alá p'ula geediye shá thiñthiñ harabi tyha thoñorindu' ho'r añ masal alhawá bad'iyu' haráb thiñthiña mane u mbá mamus'u'th mandáñ- Amaziñ, horoñu ak'ombir haráb thiñ thiñgú.

Alá d'ok'othá geedi shambá giilá thiñ thiñ mbá wálaharabaane tha alhawa, tha amaziñ, tha horo'ñ, tha bakteriya u thá ak'o'mbir baqad mbalo' baro' alá p'ula' geediyé shá thoñorindu' gabulu' umbá t'ok'ologu' holi mba' at'awaliñlá thiñthiñi tháñ.

Masal: Thoñorindu' gabu'lu' mbá at'awaliñla thiñthiñi thañ, ala thámá p'imp'il thá munzulalu' lamminaná hoshala – Thiñ thiñañ gunuñ gu' mbá harabi mandañ, alá giyaqi thá k'ori.

Masal: asharmút' baqad mbá sharmut' laneqi, alagiyaqi thak'ori ala baro allagá thá mualu walla tha mu'nzu' alu' minsháñ b'ak'á ñonne walla bak'a harabne.

- Alá d'ok'othá geedi amaré s'ulá thoño'rá azamánu'hugu mba at'awaliñla thiñthiñi tháñ.

Masal: Attallaja thamla at'amaat'im, shasha, Albat'at'is, uquñ, ir thayu sha bak'a harabmare mandañ.

Thoñ fish ala manthiña thiñthiñi alabáro' thamá tháá algazaazayu' ala p'aararé min baktériya u hu'du'lá ala' at'awaliñaqi.

Ala d'ok'othá geedi d'ok'othá hól tha alkitáábá mareyi. Alá dáá marthé addars tháñ.

Ala ahu'lu' rothá zii thá alkitáábá geeduyu' umbá rotho' maré ala agarraña maré tháñ.

- Alá madiña anufaqá thiñthiñu' má at'awalñalaqi

Shambá agarañlá addarsale

Alá gassamá geedi thá abu'u'ra alá d'ok'otha gu' amaré rothá shámbá at'awaliñlá thiñthiñqí mbá walá harabgane.

- Ala k'ála geediyé amaré d'ok'o'tho' didinathá, shambá at'awaliñ m'aré thiñthiñí amare baro' p'ulá aha p'unáthé thaalfasilu.
- Álááro thu' geedi shambá durrá thinthiñá hárábé maabi má thiñalá.
- Alqahir baro' ala madiña martheqi/
- Alá dáá geediyé qijeera

Gíñ saqad addars

- sawará madiñ uquñá má allagá thá diñialu' \
- k'ori
- giñ nafaqalaqi tháñg'u tha adáaru'

qi abára u Ayu p'era

- Alá d'ok'othá geedi amaré kátábá thiñ thiña giilaqigu' tha k'ori shaalaat'awaliñaqi.
- Ála d'ok'o'thá geedi amaré s'ulá tho'ñorá at'awaliñlá thiñthi ñitháñ hu'
- D'ok'othá u mo'thá
- Alá dáá ashuk'ulá thaayu'
- Álá dáá ashuk'ula alubuuro'

1.1.3. Alqalamá mba alqafiyá naga zo

Alhadaf

- Baqád mbá garrá géedi addarsalé, amaré:
- P'uliña alqalama mbá alqafiya nagazo'qi

Qi jáházá

- Fed'i alá rothu tha máábi assahole (alhakím)
- Alajáháəzá sawaragu, u asuragu' mbá madiñ alqafiyá nagaziqi.

Ro'tha dám addarsalé u shambá daalane

- Alá badaqa thá d'ok'o'thá ho'l thá alkitáábá geeduyu' Ala p'ulá geediye bad'iñgiñ giñ bak'i bus'k'e giñ gidi aru'h shá bak'a shak'alne má p'ishi na mááne Alá d'ok'othá geedi g'ñ nagaz alqafiya.

Masal : wala má maab'i naddafá añ u bus'k'e, wala ma máábi thik'a thiñthiña p'iishi u mba kafaqi

- Alá jahazá sawaraqi u asuraqi mbá madiñ alqaláma bad'iñgiñuqi alaagarraña tháñ bus'k'é máábu' mu'f bad'iñgiñgu mithil alaumma, alhisba,
- Ho'ho'yá, shiñka'a, alu' k'ok'ol, jari baat'in, iyu' k'o'k'o'l, bus'k'é yak'as'iña, iyu' ho'ho'z... máábi ma mu'tá bad'iñgiñalegu' amáre madiñá alqal amaqi mithil hohoñá, bus' k'eyu' baa bad', iyu jarra, alu' k'o'k'ol, iyu' ho'ho'z, bus'k'e yak'as'iña .... Ala p'ula geedi garraqiyé mimbá mád máábá alqalamalégu'qi, mare zaa thá alhakimu.

Shambá agarrañlá addarsalé

- Álá d'ok'othá geedi amaré s'ulá alqalamamad mareqihu' assaqá bad'imare. Ala baro' aha thá mín rothá maré álá madiña martheqi
- Álá k'álá geediye amaré rothuqi alqalámá madiñ máábá bad'i almilariaqi
- Alá p'uliña geediyé alqal áamá bad'iñgiñá d'afaruqigu' alá alafá addars alutháñ
- Álá arothu' geedi thá giñ s'ik'i máábá bad'iyé mbá walá adi thá alhakimu'.
- Ala ashak'aliña geedi almasrahiya (dlerama)

qGíñ saad addars

- Sawara máábá hoho'ñi
- Poster
- Asuragu

qi abara u áyu' p'eera

Álá d'ok'othá geedi amaré madiña alqal áamá alqafiya nagazoqi.

Alá d'ok'othá geedi amaré k'ééra alqaláámá álmilariyóhu'

D'ok'otha tha alu'u mbá katabla

Qigeeragu'

Ashuk'ulá tháñ tñ thañu u mba thaayu'

1.2. GUUGU'D /Alhissa agaraañlane tháñ 26)

Alhadafá addarsale

Baqad mbá garrá geedi addarsale, ámáre:-

- K'eerá giñ hu'mba fed'la gugudeí.
- Ro'thá anuafaqá giñ haalá u giñhu'lu'la tháñ.
- P'ula anuafaqa algiraayo'iumba ashuk'ulu qi
- K'ééra fiili ashido hu'
- Ro'tha anuafaqa assalaamu'
- P'ulaqi shá maré gídi alhoriya mbá assalaamu' u mbá adaarū' p'ulaqi shá maré gidi alhoriya ámáre thik'a p'israñgañ u attaqaalim abunaathá thi.
- R'otha shambá gadar máábá nlu'k'ed'e thá alqadáb u thá ashuk'ul thá alhadaf (tha albarnámaj)
- Qi geera $\frac{1}{4}$
- Mothá qi geero'
- 1. Asse   4. Asse   II 1D 3. D 5 D
- Asse   5. Bus'añ   2.D 4. B
- Bus'añ
- Gíñ dám addarsale
- 1.2 Guugu'd
- 1.2.1 **Gíngu' fed'lá guugu'deqi** (alhisa agaraañlané tháñ 11)
- At'alab alhas
- Giñ háalá u giñ hulula tháñ
- Almadaras
- Fiilí áshido'
- Ashuk'ul
- Anuafaqá assaho'
- Assalám

1.2.2. Alhoriya geedu' (alhisa agarañlane tháñ 6)

- alhoriyá ámaré thik'a assalam u adáár

qi thámthám tha albaal u almadaras

Alhoriya ámaré thik'a, p'ishañgañ, attaqalim

1.2.3. Alú gadara (alhissa agarañlane tháñ 9)

- Álá giidá alqadab
- thá almadarasu'
- thá alfasilu'
- Thá aqi li alu' buuroyu'
- Ashyk'ul tha alhadaf
- Mba azamanu'
- Mbá fuudo'
- Shambá nafaqale thá ashiddá

qi jáházá

- Shá alagadára alá rothu'qi u alá madiña gíñ nafaqaqigu' guugudei , awál alá jahazá gíngu holi thá bulu' wegi

A) Thiñthiñ

- Gíñ thikilá giñ buushu'thi u giñ bus'ialuthi mbá thiñlá thá waradá ho'l geedi thay u' mazi mbá shár thá alkitaabu' alá jahaza.
- Baqad mbalo' alá d'o'k'o'thá geedi ámaré k'ééro' giñ buwhu'hú u gíñ bus'ialu'hu' mbá thinLa thá adará maré yu Alá jahaza samaraqi mba giñ bu'ushú u mbá giñ busialuqi mba thiñla alá agaraaña tháñ.

B) O'r

Máábi holigu' thá waradayu' aña zialmadaras. Giñ nafaqá méré qi tháñgu:-

- Alqayna orugu'

Alqayná ñisho'gu'

Orilogu' thá nambalo' máá méré sanaqá

Nd shak'alanégu' . álá d'ok'othá maabi adaaru' alá jahazaqi má p'ishi, Alá

d'ok'othá geedi anuafaqa oru' mithil

Náñ ñishgá máábi or?

Orá zii shaañiné ñishala asaqá d'ashi añ? Umaañ bad'i?

Náñ ñishgá geedi yuniformi mbá amadaraso'?

Náñ d'atarugá orá munzu'yu' u' mbá habithañu'?

Maabi mbá shak'al thá alhakumale u mbá shák'al alu' mar théy náñ ñishga

méré orá ashuk'u'lu' mbá namuqi:- ?

Ori zii shañinegu' masanaqá thá mbá asqadó, u thá mbá azamanu'?

Dí) Gíñ gudlá tháyau'

Alá jahazá d'ok'othá alá d'ok'o thá geedi shambá shak'al lá gíñ gudilá

tháyau' tha adáára mareyu'u anuafaqá maré Asaqa agaraañlané alá madiñ mar

theqi má p'ishi

D) Giñ háálá u gíñ hulula tháñ

Giñ háálá:

Ala d'ok'othá geedi giñ haamaabá u mbá farne alqídá k'ed'e tháñ gu' tha adáará mareyu' min añámáñ le añámáñ Alá jahazá d'ok'othá holigu' mithi)

- Máábi p'aligu' nán farmaré giñ p'aalo' mare tháñ thá asuguwqi?
- Nán zááhá tháñ thá almadarasuwei?
- Abuñaathágu' mak'ithá zili u ma buurá méré alu thá k'as ' arñayuweqi má thuumá maré nán has' ulmárené tháñ thaayuwei?
- Má hathu' zaaqi ahathu' geerothá alqahalañ gámá mbá s'uru'ñ gá añ nán zaahá thán8? Alá d'ok'othá géedi d'ok'othálegu' baqad mbá rothomaré rotha mare, alá madiñaga d/afaruwá mbá giñ haalá mbá gabulu' u mbá azamanu.
- Alá jahazá sawaraqí u asuraqi mbá madiñ giñ háálá mbá gabulu u mba azamanu' alá nafaqai tháñ ma giñ saqad addars alá madiñane már thé tháñ má p'ishi:

Gíñ hululá tháñ

Álá d'ok'othá máábi d'oñondi mbá ho'l thá waradayu' añá zii almadarasa, gíñ agella rothá tháñ mín añámáñ lé añá mañ má mushu ziiqi , má maabi fed'i p'aaduwa, má maabi fed'i alá rothuqi adaarei, má maabi.

Fed'i alá ajená rothá ndumilu áña s'uru'ñ añeqi

- Baqád mbalo' alá d'ok'othá geedi shambá gii abunathá mbá ajeñ ga márez ro'tha ho'l thá bello' u muñgunungu' amárez shák'alo' thá márez, saqad geedi amárez fágadá addarsalé má p'ishi u amárez d'ok'othá rothayu'.
- Alqáhir baro, alá ahulu' rothá mááb8 adaaru',tha r'othá zii thá alkitáábá geeduyu' alá madiña geediye má pishi.
- Shálá agaraaña addarsale, ala ashak'alña geedi modéli mbá ateletunu, alá has'u'lo' geediye arradi u atirfiziyon amárez fagadá ná anufaqá mare, wala mathik'ala alá madiña mar thé ná as urá márez.

E) Fiili shiddo

- Shalá agaráaña addarsale, awal alá buuro' giñ saqád addars alugu- Gubal ágéedi jarabá jarábá zii thá alkitáábá mareyu' amáábá agarañijaraba awal

F) Ashuk'u'l

- Shaala a garaañ addarsale, alá jahazá sawaraqigu u' asurágu' mbá madiñ maabi no'l thá ashak'ulá d' afaruqi alu' ágéedi hoshalá tháñ u alá d'ok' othá geedi d'ok' othá ho'l thá bulu'weqigu'.
- Máábilegu' madihaqi thá asurayu' nañ shakál mare?
- Maabi k'illiñ giñ shak'alomárez náñ gii márezé.

- Maabi madihaqi thá asurayu' má shaaré d'uk'u nuñ nano almushkilá s'ik'i?
- Shaalá shak'ala ashuk'ulalogu' wallá shaala thik'á anu'faqalogu' nambalogu' fed'ilá?

Rothá dámáddarsalé u' shambá daalane

1.2. Guugu'd

- Máábá mbá gudigané guugu'dá p'ishi tha alqumurá k'ed'eyu' ma ñiné giidá assaha, mañine gude map'ishga añ tha maabile, ma ñine yude tha maabile tha gadaruwa, u' thá p'aaduwa ññeñmaane.

1.2.1. Gíñ fed'lagu' guugudeqi

A) Thiñthiñ

Thiñthiñ nafaqi milláñ bus'k'é d'añeqi , bus' k'e mus'ei, ashiddei u añ baabad'ei, u assahei. Gíñ k'illiñ mbá thin(la wallá mbá merá thiñ thiñiñns'ulané - Gíñ gidi auhgu' k'illiñ fed' thiñ thiñ.

Hatháñ thik' thiñthiñá d'afaruqi min giñ bus'ialu u giñ buushu' mbá ho'l tha daarañk'ayu'.

Giñ buushugu' mbá nafaqa thiñthiñei thaad aarañk;ayu thañ, mia, mis'e, amare, masharjáñ, ñonsh. Hambal..... mín giñ buushulegu' hatháñ thik'I uqu'ñ ir, huhulu, ir k'osh, ñonsho. Hatháñ fish thik'I uquñ mín yaguth.

Tha thoñorindumáñ hatháñ thiki thiñthiñ min s'is'iyare, s'is'iaile u' alhubuub.

- mbá s'ulagu sha alhubuub: Amuhulé, alqadas, garbu, d'abari, zilmas'aki, aduhun... Gillegu' nafaqañaqi tháñ añ jaházá thiñthiñá d'afaruqi.
- Mbá s'ulagu' sha s'is'iare: almoz, almañga, alburtukan, albabaya, albanaat'u'r, ajawafa... s'is' iarelegu giñá thiñthiñ tháñ mbá nafaqa bus'k'e.
- Gíñ bus'ialugu' holi mba thiñla nafiili u nak'olo masal : k'aytha, idish, sheege, albambe..
- Min s'isiá ile mithisl shaasha , asalat'a shaashá lik'I alu' hathañ giithiñthiñ giithiñthiña d'afarui.

Bi) OR

- Min giñnafai guugudei d'ok'onu'ñ or mmane . or zii mbá mahalagá u mba ma sanqá.
- Orá k'alá shá mbá má halagá d'ataruqi thá d'aaña maabu'lé.

Masal: maabi gabulugu' fifiñ giñ ñeero' ámára k'o'lá ná uqu'ñ u ámáré faará ná shafá ámáré ñishá na p'aará marthé d'ishé shamba máádá máábi añ gundi mare sanaqá or min marere bush fu'fu'r bush mia bush u hambal bu'sh. Álá rak'as'iñá shafa maréqi má p'ishi u alá s'awarhiña, ala baro' sanaqa ma aljibba. Ma albaatá, ma at'ajia, u ma asurwal / orá thik'la min giñ buushu' manná fish alharir mba thik'la min horoña alhariru'.

- Giñ bus' alu mbá sanaqalá ma or ap'aane, u iizi k'o'l' mbá giila ma anaylon.
- Orá k'alá shá mbá masanaqá mbajigalá gineñgunuñI thá adawá mmane. Masal k'ilk' isho' belo', firi u alhawa ala jiaqi thá adawá álá sanaqa ma anaylon s'is'iask'allá ma orgu k'irra álá sánaqa ma or thá almasnaqayu' oril egus'ula shá ori masanaqa.
- Anufaqa oru' d'afaruqi shambá d'afaru' alqadá familu, u shambá d'afaru' alhawa / Anufaqa oru'gu:
- P'ar bus'k'e alu.
- Ma añ d'ashi alá ñishá ori masanaqá mín bush, ap'ané u shafa.
- Má añ bad'I alá ñishá orifuudi, mbá d'as'ariu mbá masanaqá tha ap'aane.
- Origu' sanaqalá shamba s'awarhiñne mihi u maabi fáálé.
- Ori ñishlá ma yuniformi thá almadasu' u añashuk'ulú masal : Albolis, máábá shak'ál thá almasnaqayu', alhakim, Alqislám u alkiristañgu ñishi ori d'afarui añá shak'ál maré ori zii gu mbá munzuyu', mba habitháñu' ,ba aashuk'ulu' u mbá alqidu.

Di) Gíñ gudilá thayu'

Maabi u gíñ buushu'g'u jahaz gíñgudimáréthayu' mbá p'ár maré aré mín munzu, d'ishé u gíñ duraqi.

Masal : moré, ashishi, k'uria, gamud'u, amazín, fud'i fu'lg'u' maré gudá thayu' u ámáré p'ará ñalemáré alu min munzu, ro', u giñ dura maré. Maré oluqifish tha shul mareyu'.

- mis'egu' u beegu'gu'gi duule thá s'is'ía d'oñondi alu' amaré p'eesha huhulumare thayu' u amaré buus'a geedi máré thayu'.
- Mesho' u hodódó hiqigu' thá faashu maréyu, máré baná alqadu' marei thayu'.
- Yaguth, añk'aru'm u' thááñá firu' gudigu' thá firu'
- Maabi mithil giñbuushu' gi giñ gudimáré thayu' thá giñ ho'l thá adáára mareyu'.
- Thaadaarañk'ayu' maabi gi shuligu' mbá d'afaruqi Añá d'asháñ, shuligu' giilá shambá p'arné d'ishé Añá bad'I añ giilá shambá p'arné añ baa bád.
- Thoñorindu' giilá shu'ltháñ giñ ad'afarune fish gíñ giilá shulqhañgu/
- Masal: añá ho'r s'is' ia a'ñ shuli giila thá s'is' ' íá alabaro' diishá thá ñeera wallá tháazink.
- Aña shar s'is' íá , shuli giila tha bele ala baro' diishá thá ñeera wallá thá azínk
- Thá almadinayu' shuli giila tha t'ub, tha sheek'e, thá alqasmandi u thá alhadid.

- Shuli alqaynalegu' t'awali millañ shu'lgigi alqaynale, shul hus' u alau'gu' má ho'r añ bak'i máábi shu'l d'uk'unu'ñ amaré gudá thayu' u s'ak, a gashi shiñ alá p'áálá.

- Anuafaqa giñ gudila thayu'

Anuafaqa giñ gudila thayu'

Maabigu' má gude añá gudimáre k'illiñ, giñ gudilá thayu nafaqi:

- alá badá min d'ishe

Álá manthiñá thiñthiñi thayú

Álá thiña thayu'

Álá ihá thayu' alá shorá thayu

Álá shak'alá ashuk'u'lá thañ tháñu' thayú

Álá mus'a shimbili thayu'

D) Gíñ hálala umba hulula thañ

Gíñ háálá.

Ñlineñ has'u'l máábá u giñ nafaqá máábé tháñ min añá máñ le añámáñ. Alqayná gíñ háálá d'afarui thá azámáná gudá maabi tháñ.

Masal máábi gabulu' nafaqigu' thá hu' amare has'ul ginegu' thá doño

Baqád mbalo amaré bus'á gíñ bu'u'sh'u ná has'ulá maré u alqida maré. Alá badaqá k'urfé shak'álá mbá buni thá firaré ala háá tháñ.

Gíñ haala tháñ mbalegu' mba gabulu' umba alqado' ná máá mare

Azamanale, shá maábi maadá añ gundi míllañ maabi sanaqá giñ haalá mbá d'afaruí gu.

Masal:-

- Albás

At'ayará

K'urfé

Alqarabia alqido (has'uli)

Alqarabia

Algat'ár

Almotár

Alqáj allá

Gíñ haalá mba zamanulegu' gidí añá shuriñ méré. Gíñ haalá mbá zamanu' has'ul maabi u alqidagu' millañ áméré awasalñá mandáañ.

Gíñ háalá mbá gabulugu' wala gadarmare shu'go.

Thoñorindu' gibillá agenshi (rotha) tháñ u mbá agenlane tháñ huluwá na s'ulané. Mín gabu'l maabp agen rothá u gibilla – Thoñorá agenla u mbá gibillá rothá tháñ d'afarui mbalegu' s'ulá sha mba gabulu' u mbá azamanu gíñ hululá tháñ mba gabulugu'i murthá, s'us, u'l ., gindudi afula, u adidiñ thahu álá awasaliña agenshi.

Gíñ hulula tháñ mbá azamahu: ataletun, aradi atilfi ziyon, ajarida, almusajal...

E) Fiiliashiddo

Ashidda thik'ila thá giñ fula, thámunzu, tha alhawa, thá firi, tha ajaz u tha alkaaraba A shidda ñine na shak'alla tháñ. Giñ gidi ashiddá gadari ná shak'ala giñ shak'alla thá ñtháñ mithil thiñthiñi manthiña, qi haraká añá na s'ara añá miilu' añ fed'i ashidda . Gíñ madiñaiju' tha adaráñk'ayu na giñ háálágu' na alqaynamare, alhawa fuful, firi gulguña, u gíñ bus'ialu' nad'oñondá mare k'illiñ fed'i ashidda.

F) Ashuk'u'l

Ashuk'u'l shámbá másné katábá thá alkitáábá geeduyu', qi haraká ndumilu mba gine thá giñ ho'li thá adarak'ed'eyu mba gidialhadaf shá aná timmá at'alaba lhas ak'ed'e.

Min at'alab alhas mbá maabu' mba daagalá alqawaliyá thiñthiñ, or u giñ gudila thayu' shaalathik'a fed'i ashuk'ul Ashu'k'u'l shaalá shak'alá fed'i giñ talata maregu.

Ashidda, azaman u fuuda.

Ashidda:- maabi shaamárez p'áálá, shaamárez tajára, shaamáé garaaná shaamaré dáá máábá bad'iye addawa, shaamare gora or, shaamárez dis'a d'oñ u shaamárez d'iña adaaralu' mín alqadu , fed'i ashidda Ashidda sha ala thik'a. Fed'i thiñthiña p'ishi u alá d'iña assahalu'

Máábi shaamáre giyá thiñ thiña p'ishi mare fed'i ashidda.

Azaman: manbi a bár azamani thá thoñorá d'afarui Azaman abarla qi thá asawaani, tha adagiga, thá asaqá, thá alyom, thá ashahar, u tha asana (alhol) mashár mambale, azaman k'alla sha gabu'l, hassa , giidi , aduk'ush,

Mbagishu, shok'oñ, asaba, demeramañ, tháy, bosholoñati, thaythi, u asanale- k'alla fish sha as'ak'ale u amozo' qi abará azamanu' mbá s'uloñahu' thá bello, saqád maabi amáre shak'alá ashuk'ula mارة tha azamán.

Maabá p'ali wala máñine rak'as' iña s'ak'a k'ed'e arusháhei wallá as' ak'aleyi, wálá má ñine p'áalá giñ ris'oneyu' thá azamán uwalá mañine k'ithá zilkeed'e thá azamáñ walá ñné thik'í alfayda.

Minshá nshugo, shaalá shak'alá ashuk'u'l má p'ishi fed' azaman azamán má d'afaré walá matho' gundi fuuda: maabi k'illíñ walagu' gadari amáre shák'ala giñ fed'imare gugudei k'illíñ, masal maabi p'alígu' giñ p'almaré d'afarui. Maabi jhá á mارة thik'ágíñ fed'I mارة k'illíñ, fed' amáre mamalñu' giñ shak'alo' mارةyu' Thá azamanaleyú' giñ maalulá gineyu' tháñ fu'u'dá na mane bíñ malña shambá d'afaru' mارة ná ashuk'ulá mارة una p'iishá mارة, fuudá mارة shiñ d'afarui.

Atamáná thámlá shambá d'afaruné, fuudá shiñ d'afarui ná addarajá k'ed'é.

Masal tha adaarañk'ayu fu'u'dá holigu' malim, tarifa, girish, sumuni, shiliñ, riyal, hamsa riyal, junayh, hamsa junayh u ashará junayh.

Giñ gásámágala fuudá legu' shugo' shaoyá thámá attaman mba alqida d'afaruqi u mbá ashukk'ulá d'afarui máábá p'ali ná shibilá giñ p'aalonáanu, na shibila giñ fed'ine tháñ thá k'ed'eqi, maabá agarañidáá gala fuudá agaraañgane, alhakim mba daa gane máábá bad'iyé áddáwá, maabá giishu'li mbá bi gané shuli, u máábá d'iñ adaaralu ámáré shibilá giñ fed'i márez tháñ

Shalá shak'alá ashuk'ul fed'i fuuda.

Giñ saqad addars

A) Thiñthiñ

- póster
- sawara
- ásurá

Bi) Or

- poster
- sawara
- Ásúra
- Alqayná oru'

C) Giñ gudilá thayu'

- Alqayná shulugu' ná modeli mare
- Póster
- Sawara
- Ásúra

D) Giñ haalá u mba hulula tháñ

- Sawará d'afaruqigu, poster, asura, modeli mbá madiñ giñ hááláqi u giñ hululá tháñ.
- Sawara giñ buushú u mba alqarabiyá má shayeala

F) Fiili ashiddo.

- S'is'ia, k'ilk'isho', ajaz, alkibirit, almundura' u alwarga.
- Alkaaraba aré
- Albat'aariá thábo'

G) Ashuk'ul

- Sawará mádiñ ashuk'ulá d'afarui qi.
- Sawará fuudóu ma thik'uwoi alqayna fuudá adaarañk'a

Shambá agaraanla addarsale

A) Thiñthiñ

- Rothuwa (shawarua)
- Qi madiña

B) or

- T,ora atgiraayo (

- alá s'ulo' maabi dáá addars
- Rothua (shawarua)
- Qi madiña

C) Gíñ gudilá thayu'

- Asho'ra
- Qi madiña
- Álá shak'alá modeli shulugu' mbá d'afarui

D) giñ haala u mbá hulula tháñ.

- Áshora
- Adidiñ ala jeero' gine ñgu'nu'ñi
- Álá jaraba qi huluá thá atelefo'n

E) Fiili ashiddo.

- Fiili ahiddo
- Qimad'iña
- Jarabagu'

F) Ashora

- Qimadiña
- Adidíñ ala jeero gineñ gunuñi

Shamba daala addarsale

A) Thiñthiñ

- Álá d'ok'othá geedi ámáré p'u'la gíñ buushu' qi u giñ bus'i aluqi mba thiñlá thá adaará mareyu' u thiñthiñá zii shañiné thikilanethigu ala baro' madiña.

- Marthei má p'ishi thá gíñ saqád addars.

B) OR

- Alá d'ok'othá geedi d'ok'tha zii thá qijahazayu' na gíñ fed'ila guugudei ámáré daa rothá mare alá baro' s'ull' maamanáñ mbá ma azamá aná dáá marthé addarsale – Ala shuushá gu añamañ ala agaraño' gu ualqahir bar' ala p'ul'ña merthé má p'ishi thá alfasilu.

C) Gíñ gudilá thayu'

- Alá dáá geediye almasal biiloñgunu'ñ shambá jii gíñ buushú gñ gudimare thayu. U shambá olumáré né thayu' Alá d'ok'othagu' ámáré rothá mbá madimáregu' Baqád mbal' baro' alá d'ok'othá geedi d'ok'othá mao' jahazá, alá ashawaru' mareqi tháñ ná shul jii maabigu' thá adaara'' méré yo. Baqad mbalo' ála agarañagu' thá gíñ saqád addars u alá k'alagagu' ámáré shak'alá modeli shulugu' mbá d'afarui.

E) Gíñ háálá u mba hulula tháñ

- Gíñ háálá: alá d'ok'othá geedi d'oi' othá má jahaza méré shwarui tháñ. Baqad mbalo' alá nafaqi thá sawará u asúra alá anamu' gíñ haala mba gabulu' u mba azamanu' alá agarañá tháñ,

Giñ hu'lu'lá tháñ:- alá d'ok'othá geedi amaré k'eerá giñ hululá tháñ hu' mbá gabulu' u mba azamanu'alá baro' p'uliña marthei, asaqa madiñlane marthi alá nafaqaqi thá sawaragu' u' thá modeli . Alqahir alá k'alá geediyeqi amaré faro' diñiu aagu'u wallá giñmá azink amaré s'urñugáqi amaré rothu' thóñ.

E) Fili ashiddo

- Álá d'ok'othá geedi giñ fullá thá maré u nañ fulgalane alá badaqá addars tháñ

Asaqa manthiñlá thiñthiñI wallá mbá abad'lá shuliyu' thá giñ fullá alá p'ula marthei shá máabi shak'alinou ashidda mba shak' alola théñ thik'olá min giñ fulla u k'ilk'isho' ná abad'añgaña daawo' maré shambá daaromare alá p'ulá marthei shá giñfullá fiili ashiddo mmane Alá ashak'alñá jarabá zii tha alki taabá mareyu.

Álá p'ulá marthei sha at'ayará mbá badigane u alqarabiya mbá shimbiñgane tha ashiddá thik'I mare mín ajaz na mané alá ashsk'alñá jarabá zii thá alkitaabá mareyu' giñ bus'I alu' ashiddágii mare thiñthiñ tháñ tháñ alá p'ulá marthé añá thik'I marené.

- Alá p'ulá marthei shá orá ma naadá ashiddá munzu' na hoshalthiñne
Álá ashak'alña jarabá zii thá alkitaabá mareyu'

Ashuk'ul

Alá madiña geediyé sawará u asurá mbá madiñ maabi shak'al ashuk'ulá
d'afaruqigu alá d'ok'othá maré thañ d'ok'othalogu' thik'uqi thá qi
jahazayu Alqahir baro' ala dáá addars the qi madiña

qi abara

- D'ok'othá alu'
- qi geera
- Ashuk'ulá thañ thañu umbá thaayu'
- D'ok'othá má kataba
- Ashuk'ula alu' buuro'
- Alqimti haan
- Jabara
- qi hoshalá u' taabaqá mad'u' gundi

1.2.2. Alhoriyá geedu'

Roothá dam addarsalé u shamba daalane

- geedi shambá bakiilane ámaré maada alk'as biya má bak'alayu' ámaré
maada alhoria méré p'ishi millañ.

- Alhoriá geedu' má agaraañalá thá alk'aanuna adaarañk'a lé u thá alk'aanuná t'alaqigu' thá alqalamu lé bak' geedi ámaré fagadá má p'ishi Anuk't' agu' holi thá alkitáábá geeduyu' mbá rothi alhoria maré alá afagadu' marthei má p'ishi u alá ashawru' maréqi tháñ.

Qi jáhazá

- alá d'ok'othá geedi amare k'eera Álk'asbiya maré u alhoriá maré hu' ámaré shak'alo' thá maré Alá jahazá marhé háára u másála mbá bak'I maré ámaré fagadá alhoria mare u ámaré shak'ala tháñ.

Gíñ saqad addars

- póster
- chart
- asúra

shambá agarañlá addarsale

- almasrahiya
- háára
- alá s'ul' maabi má azamá aná agarañá

shambá daala addars ale

- Álá dáá geedié d'ok'othá má jahazá mbá shak'al maré thaayu' umba shawaru' maréqi tháñ ámaré ro'thá ro'thá gidi maré Álá madiña marthé alhoria maré uálá ahiya maré alu' tha haará u thá almasrahiya.

- qi abara
- qi hoshola u taabaqá mad'u' gundi
- Ashuk'ulá alu' buuro'

Alu' limma

- Geedi shambá gidi mare Alk'asbiya mbá shak'al méré maré fish gidi alhoria mbá rotho' u mba qi thamthámu thá albal shaamáre maadá alhorialegu' u ámáre shak'alá tháñ fed'i á máabi agarañigu' hoshalá tháñ u ámáre taabaqagu' má mad'u' gundi .

1.2.3. Alu' gadara

Ro'thá dám addarsalé u' shambá daalané

- Giñ k'alá alu' gadará walá añ d'iiña máabi ámáre giá hathañé gin k'illiñ, lakin añ shak'alá giñ fed'i shak'alá thá añ gundi maadá gidiña u shambá gadar gañaane.
- Giñ k'algañagu' shá alu' gadará alá nafaqi thá alqidá alu' u' mbá ajumlo' ma p'ishi, alá nafaqi thá fu'u'da u' thá azamán u thá ashiddá map'ishi u alá t'alaqá albarnaamaj alá shk'alá tháñ.
- Masal : giñ nafaqá geediqi tháñ alu' marthei u' thá ajumlagu' algalam, alkaraas, galám rasas, alkitaab, alganifa, afliesil, alkaaraba, giñ d'oñoshlá tháñ....

- Alqidalegu' mbá nafaqa geediqi tháñ alu' marthei u thá ajumla fed'i taabaqa bak'á harabi maré u' bak'a did'i naalugu fed'i alá daagá mar the addars Thá thoñ o'r ndumáñ gíñ k'algalá alu' gadara , alá maadá anuafaqá albar naamaju' u' alá shak' alá tháñ .
- Albarnaamaj alá gassamá ashuk'ul thá azaman alá shak'alá shombá mao' azaman gassámá. Albar naamáj añ t'alaqa tha ashidda, u tha azaman u' tha fu'u'da gidiñalé. Ashuk'ulá fed'i azamaná d'aañi má daagañá azamaná k'os'i u mak'os ' agá hathaañe fuudá u ashiddá minshañ wola godargañá añ shak'alá hatháñ harabá fuuda ñk'a, ashiddañk'a u a zamanañka no.
- Ashuk'ulá shak'ala thá azamán baale, u thá fuudá baala shugo' ma daagaña. Azamaná d'aañ u fuud milañ walá hatháñ gadari añk'alá shá hatháñ shák'alo' thá albar naamáj.
- Alishan shugo, geedi cimaré alammá ashuk'ul thá albarnaamaj min hassi masal ala taabaqa geedi ámaré dáá azaman mbá ahath maré tháñ, mbá gis'i maré are tháñ, mbá ahathi maré alu' tháñ, mba faat'ar maré tháñ u mbá adimaré tháñ thá almadarasuweqí .

- qi jahazá
- Shaalá agaraaña addarsale, alá d'ok'othá geedi maabá saraf maré tha shulmareyu u maabi gudi maré tháñgu' hántháñ ashuk'ula mare nam maane u alá jahazagá d'ok' otha ho'l tha buluwei.
- Thañ gamá ndá raqasi u mbá saraf maabi shuliñ gámá
- Nambalogu' shak'al mare?
- Maabi shulu' muñgunuñ nañ shak'al maré mithil geedi u alqahal?
- Hathu nañ shak'alha thañgamá?

Gíñ saqad addars ale

- Póster
- Chart
- Sawara u asúra u ma thik'uwoi alfilim mbá huluqi thá addarsalé le.

Shambá agaraña addarsale

- qi madiña
- Rothua (shawarua)
- AñI hoshalá
- Alashak'alá alá madiñe
- qi aláma
- D'ok'othá u mothá
- Haara.

Shambá daalá addarsalé

- Alá d'ok'othá geedi d'ok'o'thá jahazolá thá qi jahazayu' ámaré shawarui tháñ u alá agaraañagu' amaré shak'alá ashuk'ulá hului thá alqumurá maréle.

Qi abara u ayu p'era

- D'ok'othá alu' u mbá ma kataba.
- Ashulólulá tháñ thañu u' mbá thaayu'
- Taabaqá mad'u gundi.

Mothá qi geerá 1.2

1. Bus'áñ	B) 1-E	C) 1-c
2. Busáñ	2-Di.	2-A
3. Busañ	3-Di	A
4. Asse	4-B	
5. Asse	5-A	
6. Asse	6-F	
7. Asse		
8. Asse.		

1.3. Alqadab (alhissa agarañlane tháñ 23)

Alhadafa addarsale

- Baqad mbá garrá geedi addarsale, ámaré?
- ñishá ará maré má s'ari u shambá ñishlané
- rothá alqadabá thiñthiñu
- Alamá rothá thá alqadab u ilé thámthámrothi
- rothá fiili giñ duraqi
- fagadá thoñorá p'aralá giñ duraqi aré tháñ

- Rotha p'ishañañ walla ataqaba s'ik'i marthei

- awasaliña agenshi ma p'ishi

Giñ dam addarsale

1.3.1. Alqadaba ñisho (alhisa agarañlane thañ 2)

1.3.2. Alqadaba thiñthiñu (alhisa agarañlane thañ 6)

1.3.3. Alqadabá rotho' (alhisa agarañlane thañ 4)

1.3.4. alu' are p'aará min giñ duraqi (alhissa agañla netháñ 7)

1.3.5. Assé rothá (alhissa agaranllane thañ 4)

1.3.1. Alqadaba ñisho

Rothá dám addarsale u shambá daalane

Maabá mín at'alab alhas mba fed'ine guugudei d'uk' unuñ ori mmane –
lakin or wala má damalá map'ishi u' walamá d'eñethé o'l d'iñiqi u bis'o'ñi
ana durá guugudañk'a.

Geedi ora ñish mare,

- ála gorá má p'uwé

- ála goragá almunt'aas má k'ithuowoqi

- Adid'añgañá holi thá algeebugu' alá the haqi u ála gis'á orá the holayu'

- orá má gigis' alá kaawa u wala ma ziiga almakuwá alá t'uk'us'a má p'ishi
alá thamá thá asanduk'u' walla thá ashant'ayu'
Alá nadafá albaatá u ashar aabat. Álá taabaqá geedi amare giá gillegu.

qi jahaza

- Shalá agaraña addarsale fed'i ala jahazé ala hoshála shambá sho'l geedi or
ñishá thá alfasilu' alá p'ula mar thei má p'ishi - minambalo' baro' ala
jahazá d'ok'othaqi mbá shat't'ar geedi ámáré rothá shamba sho'l
ahap'unaathá ór ñiñish.

Gíñ saqad addarsale

- Sawará madiñ alqadabá ñishlá o'r tháñ
- Asúra u sawará madiñ ñiñisha p'ishiqi u' mbá shuuniqi.

-

Shambá agaraña addarsale

- rothua (shawarua)
- madiña
- qi alamá

shambá daalá addarsale

- alá madiña geedié ásúra u sawara ma jahazá alá d'ok'othá ñinsh shosho'l
tháñ mbá madi mareqigu tha asurayu.

- Alá d'ok'othá geedi ámaré dáá rotha maré mbá madimareqi ná ñisha p'ishiu' ññish shosho'
- Alqahir baro' alá dáá addarsalé thá madiña

qi abara u Ayu p'eera

- Alá d'ok'othá geedi ñishá k' almaré shá p'ishi tha adará mareyu'
- Taabaqa mad'u gundi
- D'ok'othá alá
- qi geera.

1.3.2. Alqadaba thiñthiñu

Rothá dám addarsale u shambá daalane

Gubal alá thiña, alá gis'a thabá thá asabu' nu thá fir s'ár aré má hotháñ ithig algadaqi, orañk'á ná s'ará u bus'k'eñk'a ná s'ará Almaaquná jis'iñaqi tháñ alá fuud'a gu añá p'ishi añ u mas'ari má hatháñ s'oma alak' amá malgadurañk'a bak'i thiñthiñ ná rik'is'a thá ndiyu u walá hatháñ bo'sh máábi madi hathañi má hatháñ thiñi bak'a rothiña sha hatháñ mad'i thiñthiñalu' u hanagi hatháñ Rothá ma maabi ale thiñi u ndu' abak'á má maabi ale s'ek' eli, aboshiñ maabiqi.

Má hatháñ thiñi, álbáálañk'a aná zia añã zii thiñthiñ, huzuzu' má hatháñ thiñ giñ má guula u' mba mak'osh wala ma hatháñ thámá albáál, mad'i hatháñ alu.

Thiñthiña zidaqi maín feed'añk'a u mbá nagazi m inaba feed'oñane, duraqi. Ma hatháñ thiñe ma ziidaqi minambá fee'oñane durra alfashfash. Thá thoñorindu máñ ma hatháñ thiñe angaz min ambá feed'o' ñané, afiithiñ hatháñ huláñ mandááñ u amufiñ hatháñ bad'inginñ. Baqad thiñthiñ mandááñ amufiñ hatháñ bad'iingiñ baqad thiñthiñ, firiwalla ir mééra p'ishi na ahulu' thiñthiñI Thá thoñor ndumañ, mééra gubal thiñthiñ nagazi hathaná fíed'a thiñthiñu Inshañ shugo' añ mééra baqád mbá k'odiña thiñthiñi.

Baqád mbá thiña, thabañk'a gigis' thá firi uthá asabu'u'n bak'á d'uk'uné hathaañI ndunk'a shiñ añ gis'a u añ guwa.

Alma quuná thinoña thayu' añ gis'ayu' uañ hoshalthiñá añ baro fuud'a añá p'ishi añ shórá balashugo' baqad mbá thiñlá p'ishi millá ñ.

qi jahaza

Álá garrá alkitaabá rothi alqadaba algado baqad thiñthiñ u gubaal thiñthiñ

Shambá agarraña addarsale

- d'ok'otha u mo'tha
- Haara

Shambá dáála addarsale

- Alá d'ok'othá geedi ámaré dáá ahap'unathe ataqalima mare tha alqadabá thiñthiñuyu alá badaqa addars

Tháñ. Alá ahathá min ataqalimá geedu' alá madiña addars u ala arothu geedi.

qi abara u ayu p/eera

- Alá dáá geediye ashuk'ula thaayu' ámaré p'ulá alqadabá thiñthiñu' mbá mad'i méré gundi qi

- qi geeragu..

1.3.3. Alqadabá roothó

Rothá dám addarsalé u shambá daalané

Alá p'aadá geedi ámaré maadá shambá rothu' mare thá maabi agaraañile, thá ahap'unathalé, thá maabi adaarule u thá maabi k'illiñlé thá alqadab

Shambálé:-

- Anuafaqa asabu'ru
- róothá p'ishi azala
- anuafaqá bo'óló haluyu' u bak'a rothla rothá mu'l maabi ñgunuñi

- Rothá d'uguri u mbá madi gundi gibilla
- Asaqá mbá rothilá alá hoshalá maabi rothigala are tháñgu gidi anuafaqá millañ. Ala agaráañá geedi u alá aqalamña qigu' Assaqa rothi maabiñgunuñ:

- Álá thamá ilé má p'ishi roothá rothilei
- Ála sajala rotha aré
- Álá d'ok'otha rothayu'
- Álá shajaqa geedi sha maré gidi alhooria ámáré gibilá rothá u ámáré íishaalu
- Álá rothá geediyei bak'á hibimáré d'ok'ootháyu u rothá gibilayu walla rothá alu' iishaalu.

qi jahaza

Álá jahazá geediyé d'ok'othá mbá ho'l thá bulu' is mungunu'ñgu' shá ámáré rothá thá asabu'r, ámáré azalá rothá rothimáré u bak'a hibi maré rothayu' Álá k'abá thoñorindú d'ok' othinlá geedi alqismá maré tháñ, alqumurá mارة tháñ u alqismá bunathá tháñ aha p'una thá thaare.

Thá mbaleyu' alá jahazá rootha zii thá alkit áábá mareyu u áñ hiihibá maré ma mارة alérothi alá p'ulá martheqi u alá p'ulagagu' ámáré giida roothá p'ishi.

Giñ saqad addars

- sawará
- Póster
- Ásúra

Shambá agarañla addarsale

- D'ok' otháu' mo'tha
- Madiña
- Rothua ashore

Shamba daalá addarsale

- Alá azamá geedi amare rothu' u' amare nak'ashu' alá baro' p'ulagá shambá rothi méré.

qi abara u Ayu p'eera

- D'ok'othá alu'
- Taabaqa
- q geera
- Alá an ak' ashu' geedi u alá thamágá albaalgu' má maré rothi map p'ishi u' ma maré thamile má p'ishi

1.3.4 shambá pooño ñalóa are

- **Rothá dám addarsale u shambá daalané**
- Geedi garaaqi thá shulindule k'os'u ñuqígu thá alqumuru' wala gu fagadi giñ duraaqi minshán bak'a ill méré thá giñ durra mare alá p'ulagá filli giñ durra qi gu

Giñ durra geedigu maahu' k'eerá thá alkitaaba maré yu. Mashár má mbalé, alá d'ok'othá barañi biilo ho'l thá warada gudi geedi thayu' alá fagadá giñ dura geedi alá p'ulá marthei.

Qi jahaza

- alá agarañá geedi ámaré fagadá fiili giñ durragi u ámaré d'iiña ñalu' maré alu'

- Giñ durraqi gu'

- giñ p'ilindugu, giñdurraqigu' thá thoñoru, má maabi agramá giñ buushu'gu' shambá durramaré maabi, u' addawá walá k'alo' maabié alhakim shaalá has'ulá má has'ulalá shambá duffané maabi alá jahazá ná sawará méré u' ná surá má durrané maabi alá jahaza ná sawará méré u' ná surá méré alá agaraaña tháñ.

- Alá jahazá d'ok'othá mbá d'ok'othiñ geedi giñ p'u'laqi alá agaraañá maré tháñ

Giñ sqad addarsale

- Giñ walá p'ilindugu'

- Charti mabá madiñ añá k'ithulá thoñorá alqarabiyo'y'u

- Charti madiñ geediqi máalá zaqigu' thá thoñorá tha bagambi mare.

- Sawara, asura u filmi.

Shambá agarañlá addarsale

- D'ok'othá u' mo'tha
- Añihoshalá

Shambá daalá addarsale

Álá nafaqi thá sawara u asurá mao' jahazá thá qi jahazayu' alá d'ok' othá geedi u alá arothuqigu' alá badaqá addars tháñ.

qi abará u Ayu p'eera

- D'ok'othá alu'
- D'ok'othá má kataba
- Taabaqá mad'u gundi

Alu limma

Geedigu' fed'ilá ámáre d'iñá boolo' máre alu mín gin durraqi, bak'á ill máre thá gíñ p'ilindu'gu, ámáre k'ithu' tho'ñoriyu' má p'ishi, bak'á agrám máre gíñ buushú u' bak'á has' ulmáre addawa mbá walá k'alo'marthé alhakim- Alá akadá má máádá máre ná rothalegu' k'illiñ.

1.3.5. Assé roothá

Rothá dám addarsalé u shambá daalané

Geedi má ad'oñondiñalagu' thá assé rothale, gadarigu' ámáre p'ula ataqaba máreqi, bad'iñgiñá máreqi u' má maré plishgá áñ alá baro' fagadá ná ataqaba máre,

Alá k'abagá thoñorá fikkalané tháñ. Alá aqalamña geediqi thá rothagu' ho'l thá alkitaabá mareyu'

qi jahaza

Shaalá agaraañá addarsale, alá jahazá d'ok'othá ho'l thá buluweqigu' u' mungunu'ñgu' alá d'ok'othá geedi.

- thá alhisá alqulumá adaaruyu' rothá wala hii hathu' alu' shañiné gii háne?
- Má hathu' shuuk'á almusmár hu', má hathu' k'ithá d'o'ñá t'awalaqi u' wallá má hathu' biid'á gali má hathu' álé zaaqi thá almadarasuwei u' wállá ma hathu' álé mathi tháñgamathei, nañ giuha?
- Shaañ zii hathu'wé añ má hathu' huhá alqawal wallá ma hathu' daagala aljahiza thá at'abaqá p'iishi? Ndá p'ulga haane.

Giñ saqad addars

- saaragu'
- asura
- póster.....

shambá agaranlá addarsalé

- d'ok'othá u' mo'tha
- rothuá (ashora)
- masalá (drama) almasirahiya)

shambá daalá addarsale

- alá dáá geediye d'ok'othá arothu maré alá baro' madiña addars.

qi abara u Ayu p'eera

- taabaqá mad'u' gundi
- ashuk'ulá thaayu' u mbá thañthañu'
- d'ok'othá d'ugurñi

ALú Limma

Ataqab bad'iñgiñ, añiyu sholuwa.... Má s'ik'á maabqi fed'I alá p'araré thá azamáná k'ed'é. maabá má waadih wala mbá p'uli qabi bás lakin lé maabá p'uliñ añI p'iishá k'ed'eqi mmane.

Mo'tha qi geerá 1.3

1. Busañ 2 Asse 3) Bus'añ 4. Asse

B 1/ f   2. E   3. Di   4. Di   5. A

Di 1 E   2.Di   3.C   4. Di.   5. A

D. 1 ndu' fuudiñk'a

2. Ajaraasimá has'u'l bad'iñgiñ má hiyaigu' hathañ thá bus'k'eyeqi mba dáá hathañ bad'iñgiñeqi.

3. mad' hathañ alú

4. walá shu'n maabá madineyeqi

Dáá añ p'iishá

4. Álá thamá má p'ishi rothei

5. añ hoshalá maabá rothi thañ

6. alá ahathá thabaalu' mothei wallá d'ok'othei alá dáá rothá bak'á hibigalane añ

7. Bak'á illa thá giñ p'illindu

- bak'a illá thá thoñoru'
- Bak'a akramlá giñ buushu' u
- Bak'a naguthlá addawa walá k'aló alhakím

Ák'us'o' Holoñoniñ

Alñá ma halagañk'a qihoshalathañ u garra

Ahadaf Addarsale

Baqad mbá k'odi geedi addarsaleqi ámáre:-

- Fagáda áñá maré mbá ma halaga ná anu'faga maré u thañor
- A thámlane tháñgu tha albaal.
- Maada alk'adará ma thalaga.

Gíñ dam addarsale

2.1 Gíñ bus'ialu'

2.2 Gíñ buushu'

2.3 Alk'adrá má halagá

2.4 shimbilá má halagá

2.1 Gíñ bus'i alu' (ahissá agarañlane tháñ 27)

Alhadaf

Baqad mbá k'odi geedi addarsaleqi, ámáre

- Gasamá gíñ bus'ialú mbá ho' thá adáára méréyu' thá ə zizí maré
- K'eerá bus'ik'é alu' gíñ bus'i alu' hu' gu'
- Rothá gíñ nafaqá bus'k'e alu' gíñ bus'i alu' gíñ bus'i aluweqi.
- Buurá gíñ bus'I álu' alu' ná bus'k'ealu' maré amaré anamugu'
- Ad'afaru' gíñ bus'i alu' thá fiili mare
- P'ulá gíñ nafaqá s'isia bus'k'e s'is'ia thán qi ad'afaru' amuud'a thá ilé lé
- Ad'afaru' anuafaqá gíñ bus'i alu'gu'

- K'eerá giñ fed'ilá hu giñ bus'i aluwe shááná d'ááñá
- Maadá giñ nafaqi giñ bus'ialuwe shááná d'ááñá thá jarabá.

G1ñ dam addarsale

2.1.1. Gíñ bus'ialu' gassamá

2.1.2. bus'k'e alu' giñ bus'ialu'

2.1.4. giñ fed'I giñ bus'ialu' d'aañeqi

2.1.1 Gíñ bus'I alu' gassama (alhissa agarañlane tháñ5) qi jahaza

- Álá jahazá sawara u' poster mbá madiñ giñ bus'I alu' d'afaruqighu' tháziizi maré u alá buurá alu
- Álá adá alá garao' giñbus'I alugu' holi aña fargalané geedi shá ámáré garao.
- Álá garáá giñ ma katabagu' mbá madiñ giñ bus'I alu' gasshmaqi

Rothá dám addarsalé u' shambá daalané.

Álá d'ok'othá almaqana giñ bus'i alu' ualá arothu geediqi tháñ alá badaqa addars tháñ Álá p'ulá marthei shá giñ bus'i alu' gídi aru'h gu' alá madiña marthei shá giñ bus'i alu'gu' ho'r añ thá adaará mareyu' u' giñ ziigane shugu' alá agaraña shá giñ bus'i alu' d'afaruqi shambá d'afaru gane alhawa,

S'á u' ro'. Masal aña háa añalu' s'is'ia d'oñondigu' bus'i u aña buthi añiyu' s' is ' ia bíflo'gu na bus'i

Álá p'ulaqi shá giñ bus'i alugu' gasamlá thá thoñor indu milláñ.

Masal, giñ bus'i alu' mba gii thiñthiñ u' mbá walá gii thiñthiñ mbá gídi amu'd'a u mbá wala gidi ámu'd'a, mba olu' tha aris'a u mbá wala olu' thá aris'a, thá guuguda márez thá s'ak'alu mbá gudi sana, sanaten wálla telata sana...) u tha ziizi maré (mbá d'oñondi, mbá zii tha nusu' u mbá k'os' uñuqi)

Shambá agarañlá addarsale

- álá d'ok'othá geedi giñ bus'i álu' mbá ho') thá agoñgorá almadar asoyu.
- Masal Almanga, abañga, duwé, atin, gaagu, garbu', s'urgunu'ñ...
- Álá k'alá geediyé amárez gassamá giñ bas'i alu' maado' mareqi tha ziizi maré
- Álá arothu geediqi thá giñ bus'i álu' gnssamá u álá madina marthei álá alafá addars alu' tháñ. Alá as'ulthiña geedi giñ bus'i alu' hu' mba olu' thá aris'a umbá walá olu' thá qris'a.

Gíñ saqad addars

- sawara madiñ giñ bus'i alu' qi gu' póster qi abara u Ayu p'eera.

- álá d'õnohá geei albaañ thá andi giñ bus'i alu' lé limmala ne.
- Alá dáá gee diye ashuk'ulá thaayu' ámáré katabo' giñ bus'i alu' mbá holi añá thaayu' ámáré katabo' giñ bus'i alu' mbá holi añá gudimáré
- Alá d'ok'othagu' ámáré ad'afaru' giñ bus'i alu' thá ziizi maré.

2.1.2. **Bus'k'e alu' giñ bus'i alu' (alhissa 12) qi jahaza**

- Álá jahazá sawará u poter mbá madiñ giñ bus'i aluqi ná bus'k'e alu'
- Alá buuro' giñ bus'i alu' alu' na bus'k'e alu' matrè mbá d'ataruqi na bus'k'e ná fiili, ná le u' ná amud'a
- Alá garra alkitaabá rothi bus'k'e alu' giñ bus'i alu'

Rothá dám addarsalé u shamba daalane

Ála faro' giñ bus'i alugu' na bus'k'e álu' maré mungunuñ alá madiña martheqi u' alá arothu' mareqi tháñ. Álá d'ok'othá geedi ámáré fagadá bus' k'é alu' giñ bus'i alu' mbá zii thá s'ak'a bishi u mba zii thá s'ak'a gundi alá p'ulá geediye shá giñ bus'i alu'gu' mbá ho'r añ namuqigu' ná bus'k'e alu' masal fiili, k'olo' ile u amud'a.

Álá madiña martheqi shá giñ bus'i alugú d'afaruqi thá fiili, tha bus'k'e thá ile u' thá amud'a.

Masal : Fiili adámu' giñ bus'i aluqi tha s'ak'alé na guuro' firi u'
almaqidin min thá s'ak' ayu' Alá p'uliñaqi shá s'is'ia d'ataruqigu'
gidi fiili d'afaruqi. Gíñ bus'i alu' gu' mbá ho'l mithil alkaarot,
d'oñondi gu' nafiili go'r giñ bus'i alu ñgunuñgu Alá p'ulá marthei sha
fiili d'oñondilogu' s'ulla sha'' taprut'', Taprut fish bus'i fiili biilothi
Alá p'ulá marthe shá gíñ bus' T alu' mungunuñgu' gidi fiili s'ula sha''
Faybrasrut'' mbá bus'i madu'l hu' hu' mithil fiili amuleyo' umbá
sheego' Alá arothu' geediqi u' alá p'ulá martheqi sá giñ bus'i alu'
ad'afarula gu' thá fiili mare ala arothiña ashuk'ulá fiilu' gu'.

Alá d'ok' otha geedi amaré rothá alqayná s'is'ia bus'k'e yo ushambá
fagadilane' bus'k'e alu' gíñ bus'i alu' na maané mbá ahulu ladamu'
fiilí qi tha ile le bus'k'e ñineñ has'u'l firi u' almagadin fiili thi na daa
ileyeqi u ñineñ amothu' thiñthiñá majahaza alu' min ile thi giñ bus'i
álu' bus'k'e k'iliñeqi bus'k'e ñineñ dám buwaqi Alá d'ok'othá geedi
gíñ nafaqa bus'k'e gíñ bus'i álu' tháñ minshañ á geedi fagadá alqayna
bus'k'eyo' alá k'alagagu' amaré hosháln gíñ bus'i alu'thángu' mbá
ho'l thá almadarasá gundi u' tha shu'l méré gundi mbá gidi bus'k'e
shurñigu' umbá gídi bus'k'e dirshígu' thá s'akaalu' u mbá gidi
bus'k'e má ñerá gu amaré rothá thá alfasilu'

Alá faro' duudu ile ñgunuñgu' alá agaraaña tháñ minshañ ágéedi fagadá alqayna ileyo. Gíñ bus'i alugu' ad'afarulá thá ile márez nñ bus'i alugu' ná ilé maré d'afaruqigu' thá ziiziyu' mungunuñgu gídi ile namu'alu' u mungunnuñgu' mbá gogolñi Giñ bus'i alu' mbá gidi ilé gogolñi mungunuñgu p'ili na ndaalu u mungunuñgu na giñ gus'i alu', gídi ilé má shimbir.

Álá arothu geedi ashuk'ulá ileyo masal ashuk'ulá ileyo' na alqasli thinthiñ jahaza namaane Thiñthiña jahazlá thá ile u mbá bu'ralu thá giñ bus'i alu' bus'k'eyeqi, ñineñ nafaqanaqi tháñ má thiñthiñ Alá d'ok'othá geedi giñ bus'i alu'gu' mbá thinla na ile thá adaará mareyu' alá badaqá addars tháñ .

Álá faro' amud'añgu'nu'ñ gu' ala agaraña geedi shambá ad'afarulanegu'.

Masal amud'a d'afaruqi thá ziizi thá d'aañá u tha ñona. Alá p'ulá geediyeqi sha giñ bus'i alugu' nambiilo' mithil ñeeragu gidi amud'á k'os'uñuqi

Ámud'a k'illiñgu' ashuk'ulá márez namuqi

Álá ashaawaru' geediqi amárez rothá anuafaqa amud'o Alá rothagagu' amare ad'afaru giñ bus'i álú na ile u ná amud'a.

dhamba agarañla addarsale

- Álá aburthiño' geedi gíñ bus'ialu' alugu' ná bus'k'e alu' márez (amud'a, ile, fiili, bus'k.e) ala agaraña

Mare tháñ u alá k'alá marthei ámaré fuud'a gu' thá alqayná mare.

- Álá k'alá geediyeqi amare k'eera giñ bus'i álu' fiili, bus'k'e ile u amud'a hu' na giñ nafaqamaré giñ bus'i álu' tháñ.

Alá madiña marthé giñ bus'ialu' k'olo' mbá shurñI u mba dirshi thá s'akaalu' alá agarañá tháñ masal :- Amuda'a

- ile daburi, mba p'ilindáálu' u mbá s'is' iri

Giñ saqad addars

- S'is'ia d'afaruqigu' ná bus'k'e álu'
- Giñ bus'i alau' ná sawará k'ed'e mbá mayu ashuk' ulak'ed'e

qi abara u Ayu p'eera

- Alá d'ok' otha geedi ámaré rothá giñ bus'ialu' bus'k'e alu' thá alu' alá d'ok'othá geedi ámaré rothá giñ bus'ialu' bus'k'e ál'u na anuafaqá daa mar3é giñ bus'ialuwei.
- Álá d'ok'othá geedi giñ d'afaru' bus'k'e shurñ8 tháñ méré bus'k'e dirshi thá s'ak'aalu'
- Álá faro' giñ bus'ialu' ilegu mbá d'afaruqi ámaré fagadá ná alqayná méré.
- Alá daa geediye ashuk'ulá thaayu' ámaré katabo' giñ bus'ialu' bus'k'e ná anuafaqa mare
- Álá faro' amud'a d'afaruqigu' alá d'ok' otha geedi nambalo' amud'a máá maré.

2.1.3. Anuafaqá giñ bus'ialu' (alhisa agarañlane thán 5)

qi jahazá

- álá garrá alkitaabá rothi anuafaqa giñ bus'i alu'
- Álá buurá almaaquná má shak' alá thá s'is'ia álu'
- Alá jahaza jharti mbá madiñ giñ bus'ialuqi ná anuafaqa k'ed'e

Rothá dám addarsale u shambá daalane

Álá d'ok'othá geedi ámaré rothá giñ bus'i alugu' ná anuafaqá méré Álá ahathá min mo'thá méré ala madiña martheqi masal, giñ bus'ialu' dáá maabye anuafaqa ho'r áñ mithil:-

1. Thiñthiñeqi
2. Thiñthiña giñ buushuweqi
3. gila má o'r
4. giñ gudila thayuweqi (shuliyegi)
5. gíila maaddawa
6. nafaqi ma giñ gudi almasnaqi
7. ma fiilí shimbilu'....

Álá d'ok'othá geedi ámaré p'ulá giñ bus'i álu'qi mbá nafaqalaqi tháñ má thiñthiña maabau' u mbagíñ buushu, máór, má giñgudilá thayu', ma giñ gudi almasnaqi, u má fiili shimbilu' álá agaraña tháñ.

Masal :- garbu', ámuहुलé, álmanga, áduhun gíñ bus'íálu' mbá thiñlá ná máá máré.

- duudiu', ñeerá u zílaregu' nafaqi má thiñthiñá giñ buushu'
- Ap'aané gilá má o'r
- Ginbus'íálu'gu' giilá má alwarga, ma galam rasas u má albaak'a.

Shambá agarañlá addarsale

- Alá arothu' geediqi ámáré p'ulá anufaqa thik'máré giñ bus'íálu' thi.
- Alá p'ulá marthi shá giñ bus' i alu' nafaqi millañ guugudá maabuweqi atá alá agaraña maré tháñ.

Giñ saqád addars

- Orí u alqidá mbá fagaduqi shá má shak'alá thá giñ bus'íálu'
- Asuragu
- Poster

qi abara u Ayu p'eera

- Álá dáá geediye ashuk'ulá thaayu' ámáré katabo' orí wallá almaaqu'n mbá nafaqa mareqi tháñ arbaqa mbágu' má sanaqá thá gíñ bus'íálu'
- Álá d'ok'othagu' ámáré p'ulá giñ bus'íálu'qigú mbá thhiñla.
- Álá d'ok'othágu' amáré rothá gíñ bus'íálu' mbá giilá má shimbil.

2.1.4. Gíñ fed'i gíñ bus'ialu' d'aañeqi

qi jahaza

- Gubál alá ajarabiñá geedi garabá zii thá alkitaa ba mareyu' mbá huluqi thá gíñ fed' gíñ bus'ialu' d'aañeqi áamáábá agarañ thará márté jarabá.
- Alá jahazá gíñ jarabilá gine tháñ mithil iñiñ wallá alkos
- Alá buuró gíñ bus'ialu' alu'gu' mbá k'os'uñuqi

Roothá dám addarsalé u' shambá daalane

- Álá p'ula geediyé u alá arothuqigu' amaré rothá gíñ fed'i gíñ bus'ialu' d'aañeqi Gíñ bus'i alugu' shá amaré zía tha are ushá amaré d'oñonda, fed'i giné arbaqagu' Firi, buubane añ baabad'u' áñs'aas'ara mu'nzu'.
- Gíñ bus'ialugu' nán fed'imaré shá amaré buus'á u' áma're d'oñondá? Masal gíñ bus'i alugu' fir fed'imaré d'afaruqi thá añá zii maréle gíñ bus'i alugu' mu'ngu'nu'ñ gudigu' thá firu', u muñgunu'ñgu thá belearé umungunuñ gu áñá k'os'i firi.
- Álá p'ulá geediyeqi shá gíñ bus'i alugu' gíñ fed'i méré shá amaré jahazá thiñthiñá méré thá ilé méré, d'uk'u nu'ñ añ s'aas'ará munzu' mmane gíñ bus'i alugu' mbá walá thik'i añ s'aas'ará munzu' ile méré gu' má gaashá.

- Alá p'úa martheqi shá shambá fed'i giñ buushu' buubani guugudeqi, giñ bus'i álu'gu' shiñ fed'i buubani ámáré jahazá thiñthiña m'aré tháñ, ámáré dáaránalú' tháñ u ámáré thik'á ashiddá tháñ, masal giñ bus'i álu'gu' fed'i alhawá s' buubani ulla karbondy oksaid ámáré d'ahazá thiñthiña maré tháñ u' buubani alhawá s'ullá oksijin ámáré dáará thiñ thiña maré alu' tháñ amáré thik'á ashidda.

Shambá agarañlá addarsale

- Rothuwa(ashora)
- Mádiña
- Jarabá

Gíñ saqád addars

- Gíñ bus'íalu'gu' qi madiñei
- S'ak'a
- Firi
- Almaqu'n biilogu'(alko's)

Qi abara u Ayu p'eera

- Alá d'ok'othá geedi shambá abus'iñ m'aré iñ bus'íalu' alu' thá m'aré
- Taabaqá mad'u' gundi

2.2 Gíñ buushu' (ahissa agarañlane tháñ 13) Alhadaf

Baqád mbá garrá gcedi addarsale, ámáré:

- Gasamá gíñ buushugu' thá thoñorindu' d'afaruqi

- geerá at'abaqá giñbuushu' d'afaruqigu'
- Roothá giñ d'afáru' giñ bu'u'shu' tháñgu'u mbá o'l huhulu' u mbá o'l gadigu'
- Fagadá qi haraka / muliñá giñ buushugu' ná alqayná maré.
- Fagadá giñ buushu'gu' mbá thiñ ñeera, mbá k'o'l uqu'ñ umbá thiñ ñeera u' uqu'ñ.
- Roothá giñ buushugu' mba gudi thá firu', mbá gudi thá s'ak'aalu' u mbá gudigu' thá firu' u thá s'ak'aalu'
- Ad'afaru' giñ buushugu' thá giñ máá marthé halagá mbá p'ar bus'k'é méréalu'
- K'eerá anuafaqá giñ buushu' hu'

Giñ dam addarsale

2.2.1. Giñ buushu' gasamá

2.2.2. Aafaqá giñ buushu'

2.2.1. giñ buushu' gassama

qi jahaza

- álá jahazá sawará giñ buushu' mbá d'oñondi u' mbiilo' mbá thaayu' u mbá ñeero' thá alwargaI d'aañi.

- Álá jahazá jharti mbá madiñ giñ buushu' gassamaqi thá o'qola maré, thá qi harak áá maré, thá thiñthiñá maré, thá guugudá maré u thá giñ p'ár bus'k'é maré alu'

- Álá hoshalá rothá makataba tháñ thá alkitaabá teeduyu' u thá alkitaabá maabá agarañileyu'.

Roothá dám addars alé u shambá daalané,

Álá p'ulá geediyé shá giñ buushu' min námbiilo (k'uria, alhasharat, boño'sh) le mbá d'oñondi (borid, madáñ, thaañá firu') ñineñ limmane – Alá d'ok'othá geedi ámáré rothá giñ buushu' mbá ho'l thá adáá rá máreyu alá badaqá addars tháñ Álá ashawaruqigu' ámáré rothá giñ namu' giñ buushulotháñgu' u'giñ d'afaru' méré tháñ u' alá p'ulá marthei shá giñ buushu'gu' gassamñá thá thon(orindu' d'afaruqi).

Masal 1) Álá d'ok'othá geedi ámáré p'ulá giñ k'allaqi shá giñ buushu' thaayu' u mba ñeero' Baqad mbalo' alá abad'iñegu' ámáré mothá d'ok'othale u' ámáré rothá giñ d'afaru' giñ buushu' tháñgu' mbá thaayu' u mbá ñeero'

Gíñ buushugu' mbá thaayu' huthuru', gíñ buushugu' mbá haalá u' mbá gídi buluñgu u mis'egu'. Gíñ buushu' mbá ñeero'shiñi buñu', k'uria, mis'e shoru'gu, borid nagura, anthaman, hiliñ, bohos', abu'ñ...

2. gíñ buushugu' thá oqola méré gassamá gu' áñ holoñoniñ mbá o'l gadi u mbá o' huhulu Alá d'ok'othagu' ámáré s'ulá gíñ buushu' hu' gu' mbá o'l huhulu' u mbá ol geedi Alá p'ulá marthé mas'ark'ad'i mba badi mithil mis'e u mba' o'l gadi.

3. gíñ buushugu' há qi harakáá m'aré gasamlagu' shá mbá badi thá sho'r, mbá adigu' thá iyu' u mba shap'aniñi gu' thá hu'

- Álá p'ulaga mis'egu' mbá badi thá sho'r u mbá walá badigu' masal mis'e gidi buaalu' umbn walá badi mis'e mbur'uñ" alá p'ulá marthei Álgínsá mis'o' munguñuñgu' badigu thá sho'r thá buaalu' mare min áñá máñ lé añámáñ.
- Álá p'ulagá algínsá k'urio'gu' shá sholok'igu tha iyu m'aré, ám'aré zaa min añá máñ lé áná máñ
- Gíñ buushugugu' mbá thaayu' u mbá ñero' ho'r áñgu mbá shap'eniñi Alá d'ok' othá gíñ buushugu' mbá shap'eñihu' kammu' gidi m'aré.

4. alá d'ok'othá geedi gíñ buushugu' áñ kammu' gasamlá neyu' thá thiñthiñá m'aré alá badaqá addars tháñ Alá p'ulá marthé baro' shá gassamlagu' áñ talata masal gíñ buushugu' mbák'ol uqu'ñ mithil nagura, borid, anthamán, buñu...

gíñ buushugu' mbá k'o'l uquñ u mbá thiñ ñeera mithil maabá, duwash, is'u' ... alá agaraña Ám'aré báro' hoshalá Asanduk'a ziyunduyu thá buluwe tháñ. Mbá k'al maré shá má mo'tha ám'aré dáága" “

Alqayna giñ buushu'	Mbathiñ ñeera	Mbak'o'l uqu'ñ	Mbak'ol uquñu mbá thiñ ñeera
Amazíñ			
Thañ			
Míia			
Merere			
Shiñir	✓		
Buuñu			
Hiliñ			
Borid			
Darú'			
Mugú			
Ágó			✓
Maabá			
Duwash			
yaguth			

5. ála d'ok'othá geedi añ kammu' gassamlá giñ buushu' thá añá
gudimáre alá badaqa addars tháñ Baqád mbalo' alá p'ulá marthei shá
giñ buushu' thá añá gudimare gassamlagu' añ felata 1. mbá gudigu'
thá s'ak'aalu mithil gali, maaba, duwash ....2. mbá gueddigu' thá firu'
mithil yaguth, ańk'aru'm...3. mba gudigu' thá firu' u tha s'ak'aalu'
mithil thaña firu', boñosh....
6. ála d'ok'othá geedi giñ buushugu' thá giñ p'ár bus'k'é máre álu'u añ
kammu' gassamlá nealá badaqá addars theñ Baqád mbalo' baro' alá
p'uliñá marthe shá giñ buushugu'

bus'k'e m'aré maqalu' shaabá tha bush, tha shafa, thá faashu' utha mis'e bush Álá d'ok'othagu' ám'aré k'eerá giñ buushu hugu' mbá máá bus'k'e shaabá tha mis'ébush, thá bush u tha faashu alá dáá addars tháñ.

shambá agarañla addarsale

- Thá d'ok'othá u mo'thá alá d'ok'othá geedi ám'aré rothá giñ buushugu' mbá madimaré ná alqayna.
- Álá abad'iña geedígunuñigu' ám'aré rothá ahap'unathei shambá olu' giñ buushu' mba ho'l thá m'aré, alá baro alafá addars alú
- Alá jahazá geediye Asanduk'aziyunduyuqi mba má iyu' giñ buushugu' mbá badi thá sho'r umba zaaqi tha s'ak'aalugu' alá ashawaru' mareqi tháñ
- Álá geerá giñ buushu' ho'l thá adará mareyu' ná thiñthiña mbá d'afaruqi alá has'ulá má almas'al ala ashaawaru' maré qi tháñ.
- Alá d'ok'othá geedi ám'aré ad'afaru' giñ buushu'gu thá añá guedim'aré ualá madiñ martheqi
- Álá ashaawarú geediqi ám'aré k'eerá giñ buushu' hugu' thá giñ p'ár bus'k'é maré alu'

Gíñ saqád addarsale

- Gíñ buushu' d'afaruqigu' na sawara mare, asurá maré u modeli m'aré.
- Sawará mis'e sho'ru', mbá yaguthu' u mba boñoshu qi abara u Ayu p'eera.

- Álá d'ok'othá geedi ámáré k'eera giñ buushú hu g'u mbá madi méré.
- Álá dáá geediye ashu'ulá alu' buuro' ámáré gassamá giñ buushugu' thá guugudá mare,
- Álá d'ok'othá geedi ámáré rothá añagudi giñ buushú
- Álá d'ok'othá geedi ámáré gassamá giñ buushugu' thá giñ p'ár bus'k'é méré alu'gu'

2.2.2. Anuafaqa giñ buushu' (alhissa agarañ lane tháñ 4) qi jahazá

- Alá jahaza chartio mbá madiñ giñ buushuqi mbá ñeero' u' mbá thaayu' mbá k'ollagu'
- Álá jahazá sawará giñ buushuqi mba ashak'aliñlá ashuk'ulá ashiddo, mbá háálá umbá d'iññ
- Álá buurá orialu' mbá má shak'alá thá giñ thik'olá giñ buushuthi

Roothá dám addarsalé u' shambá dáálane

- Álá d'ok'othá geedi anuafaqá giñ buushu', alá baro' ahathá mín mo'thá méré alá ashawarugiualá madiña martheqi Álá d'ok'othá geedi giñ buushugu' mbá ho'l thá adará mareyu' ná anuafaqá dáá méré mabiyeqi alá p'aadagá méré ámáré p'uliñaqialá daa addars tháñ
- Álá p'ul9ña marthei shá giñ buushugu' gidi anuafaqa millañ masal thiñ thiñeqi, órei, ashuk'ulá ashiddoweq

- Añid'eqi, haaho'uqei u fiili shimbiluweiru álá p'uliña geediyeqi ma p'ishi sháageedi fagadá má p'ishi alagu' ashak'aliña asanduk'a ziyunduyu mba zii thá buluwei.

Hu' giñ bushu'	Anuafaqá giñ buushu'							
	Thiñthiñe qi	Haaho weqi	Oreqi	Ashuk'ulá ashidowei	Añd'iñeqi	A'rahei	Fiili shimbiluwá	Almashaqei.
Thañ niñele	✓						✓	✓
Thañ	✓						✓	✓
Murthá							✓	✓
Albak'al							✓	✓
Gali					✓			
Shiñir								
Maru'								
Merere	✓							✓
Mia	✓							✓
U'ñ								✓
Doho'l								✓

Shambá agarañlá addarsale

- Alá d'ok'othá geedi amaré rothá giñ buushu' mbá ho'l thá maré na ahufaqa maré, álá baro' madiña marthqi
- alá k'álá geediyé amaré d'ok'otho' abunaathá anuafaqá dáá marthé giñ buushu', amaré katabo'
- álá d'ok'othá geedi amaré s'ulá almaqu'n hugu' mbá má thithik' giñ buushu' thi.

Gíñ saqád addarsale

- sawara, ásurá u pósteri mbá gíñ buushu'
- orima sanaqá min gíñ buushu'
- sawara Múrthá gur alkááro'

qi abara u Áyu p'eera

- Álá d'ok'othá geedi anuqaqá dáá mabíye gíñ buushu'
- Álá dáá geediyé ashuk'ulá alu' buuro' ámaré gassámá anuqaqá gíñ buushu' thá alqayná méré.

2.3. Alk'adara mahalaga (alhissa agarañ lane tháñ 15)

Alhadaf addarsale

Baqad mbá garrá geedi addarsale, ámaré:-

- Rothá almasalá alk'adrá mahalaga
- Anamu'n amozóu as'ak'ale
- Mádiña alk'adara shuunith'
- P'úliña oqóli d'añaqi u musheqi shá at'abaqa gíñ buushu' u mbá gíñ bus'i alu' ná maaméré
- Madiña anuqaqa añ s'as'aru'
- Roothá d'afarwuá munzuyu' u mba habithañu rotha thoño'rá ádi bo'o'lo' tháñ

Gíñ dam addarsale

2.3.1. Alwakit u alk'adará mahalágá

- As'ak'ale
- Ámozó
- Mozo'lo
- Abagada
- Ro'shaara
- Firi hoho'r
- buubane

- Añ s'aas'ár
- Boolo' munzuyu u' habitháñ
- Oqo'l, d'aaña u mushé ná máámáré

qi jahaza

- Álá jahaza jhartiqi mbá madiñ shambá ad'afarulá as'ak'ale u' amozo, munzuyu u'habitháñ.
- Álá buurá asuralu' u chartiálu' mbá madiñ shambá durá maabi tir hoho'r, alhawa u ro' sháará
- Álá jahazá diñiqi, alkosi u' alqidañgunuñi mbá shak'ala jarabá tháñ shamba t'alaqa boolo' (asot)
- Alá jahazá sawará maabi d'afaruqigu' thá alqumuri

Roothá dám addarsale u shambá daalané.

- Alá p'u'liñaqi shá giñ k'allagu' shá alk'adará má halaga, as'ak'ale, amozo, mozo'lo abagada (ro' bulu'ñ), ro' shaará, fir hoho'r, alhawa, asot, munzuyu u habitháñ, oqól, d'aañau' mu'shé na maamáré minambalé baro' shaala agaraña alk'adará má halagá alá d'ok'othá d'ok'o'thá ho'l thá buluyu' gu'.
- Masal amozo' u as'ak'alé nán d'afaru'maré tháñ? Álá p'ulá mar the sha as'ak'alé alwakta ro'maané u amozo'shiñ alwakta hosholi mmaañe.
- Hathú máádá mozol ogi maraya? Aloná zii shañne gindine? Alá p'úliña marthé shá gidi allona ho'r áñ.
- Masal mba galazí mbamagaasha, mba beñeni....\Ro' sháñ gíné abagada? Alá k'alá marthei amaré d'ok'otho' abunathá amaré rothá ahap'una theqi shambá haalo' mareneyu Álá baro' aháthá min rootha mariéalá madiña marthei.

- Masal abagadá shamba giine, alhawá d'aashi u mbá baad' ma huluwoi gu' na mane. Alá p'ulá marthé shá alk'adarale durrá maabi u giñ buushu'.
- Álá d'ok'othá geedi giñ k'alla shá ro' shaara u' alá d'ok'othá maré shambá s'ik'ine alá arothau' maré qi tháñ alá baro' badaqá addars tháñ alá d'ok'othagu' fish amaré k'eerá ro' shaará hu shamba durrane maabi ushamba p'aranaré.
- Álá d'ok' othá geedi fir hoho'r añuné madilaneqi ? alá badaqá addars tháñ u alá d'ok'othiñagu' amaré k'eerá hu' shambá durrane maabi, giñ buushu' u giñ má riris' álá baro' dáá addars.
- Álá d'ok'othá geedi giñ nafaqá alhawa tháñ u shamba giine? Alá badaqá addars tháñ alá abad'iña geedigi á maré rothá giñ nafaqa alhawa tháñ thá adará méréyu' ualhawá shuuni shamba durrane maabi, giñ buushu' giñ má riris' alá baro' daa addars/
- Áñ s'aas'ar thá nambalo u thá nambalo thik'ilane ? u' ná nafaqane tháñ? Alá p'uliñá marthqíei shá añ s'aas'ar thik'ila min giñ má halagá u mbanguniñ sanaqá máábá
- Aso't shañiné thik'uné? U' thá nambalogu' adiné? Alá d'ok'othá maré u'alá p'ulá marthé sha ritgidiña ñineñ thik'une u' alá madiñá mar theqí shat há firu, tha puubaneyu u thá diiñiyú ñineñ adine álá daa addars.

- Alá d'ok'othá geedi munzuyu' u' habitháñ nañ d'afarumáré tháñ? alá abad'iñgingu ámaré rothá giñ madimá ré Baqád mbalo' baro, alá has'ulo' charti mbá madiñ d'afaruwa mu'nzuyu' u mbá habithañu alá ahuluqi thá rothá rothó geedi tháñ alá dáá addars tháñ.
- Álá d'ok'othá geedi oqo'l, d'aañá u' mushe at'abaqándalo' má méré? Baqad mbalo' baro' alá p'uliñá marthei shá oqo'l, d'aañá umushé at'abaqá giñ buushu u mbá giñ bus'ialu' ná má mare,.

Shambá agarañlá addarsale

- Álá d'ok'otha geedi ámaré rothuqi as'ak'ale qi tháálu maré anozo, munzuyu' u u habitháñ alá madiña marthei u alá baro' alafa addars alu'.
- Álá arothu' geediqi shambá durrá ro' sháará.
- Álá ad'ok'othiño geedi abunaathá anuafaqá añ s'aas'aru. Umbá mbá mbá alhawo' alá arothu' mareqi thán thá alfasilu/
- Álá arothu' geedi thoñora d'afari aso't (adiaso't tháñ u'
- Álá arothu' geedi shambá durra fir ho'ho'r.

Gíñ saqad addarare

- Sawara madiñ alk'adará má halaga qi
- jharti
- Ásúragu'mu,bubuda ualhabáá ba
- Alkos, diñi maayu' fiit'i u anuba

qi abara u Ayu pecera

- Álá d'ok' othá geediámáré rothá d'afarua amozo' máré as'ak'alé wallá mbá habithañu maré mu'nzuyu'
- Álá d'okothá geedi ámáré k'éérá alk'adará durraqi hu' gu'
- Álá d'ok'othá geedi shambá thik'u aso't u' shambá d'afarne
- Álá d'ok' othá geedi ámáré p'uliñá anuafaqá buubanuqí u mbá añs'aas'aruqi.

I Assé 2. Bus'añ 3. bús'añ 4. Assé 5. Assé A

II 1. A 2. Bi 3. Di 4. Bi 5. Di

III. munzuqu' habitháñ

- 1. munzu ziiqi - añ miiluqi
- Abad'añgañziiqi - d'ishe ziiqi

Maabí madi wala maabi madi añI añá s'urun añ
añíañá s'urúñ

- 2. Álá hoshalthiña or thaañ 3. buubaní
- Álá guura fir thañ tha albiiru Fir hoho'r
- Áná hoshalthiña uquñ asot'

2.4 **shimbilagu má halaga**

Alhadaf addarsale

Baqád mbá garrá géédi addarsalé, ámáré:-

- mádiña almaqaná shimbilá má halagá
- k'éérá shimbilá ma halaga hugu' mbá ho'l tha adaara mareyu'
- p'uliña anufá shimbila má halagaqi thámthám thá albaal
- p'uliñá anuafaqá dáá maabiye shimbilá mahalagá thá almasal.

2.4.1. shimbilá ma halaga gu' mbá ho'l tha adaarañk'ayo(alhissa agarañlane tháñ 12)

- Firi   gíñ buushu'
- buubane   s'is'iagu'
- s'ak'a   almaqidin (giñ má d'oñgu')
- giñ bus'ialu' k'ori

2.4.2. Anufáqá shimbilá mahalaga qi thámthám thá albaal (alhissa agarañlane tháñ 11)

- anufaqa dáá maré aluñk'ayeqi
- hiñthiñeqi
- Oré qi
- Gíñ gudilá thayuweqi u
- Anufaqa alqik' tisadú (s'is'iagu, firi, giñ buushu ñero, almaqidin u' buubaní)

2.4.3. shimbilá mahalaga mbaÁ fed'I qi thamthám thá albaal gu' u' thon(orá thamlanéé tháñgu' thá albaal (alhissa agarañ) ane tháñ 18)

2.4.4. 2.4.1. shimbilá má halagagu' mbá ho'l thá adaarañk'ayo' qi jahaza

- Alá jahazá posteri, asuraqi, usawaraqi mbá shimbilá ma halagagu' mbá hól thá adaarañk'ayu'
- Alá jahazá jharti qi mbá mádiñ shimbilá má halaga qi

- Alá garrá alkitaabgu' u' ajaridágu' mbá rothi shimbila ma halaga alá thap'a añ gundi maada ziyoi qi tháñ

Ro'thá dám addarsalé u shambá daalane

- Álá d'ok' othá geedi almaqaná shimbilá má halagá alá badaqá addars tháñ baqad mbálo' baro' alá p'uliña marthei shá shimbilá má halagagu' maré ná nafaqá maabi qitháñ guugudei u' sháá maré thik'a at'alab alhasa maré u giñ ma halaga ná máá maré Almasalá mare, firi, alhawa, s'ak' a, giñ bus'i alugu. Gíñ buushugu' s'is'i agu, almaqidin, k'ori .... Alá k'eerá anuafaqá giñle gu hu', alá daa addars tháñ.

Masal

Firi: Álá p'uliñá marthei shá nafaqi millañ giñ gidi aruhei Alá p'uliña marthei fish shá nafaqi mereqi, giñ haaleqi, bulinduweqi, araheqi, thiñthiñ gahazeqi u' anadaafeqi Alhawa: buubaní agarañlá alhawaI, alá d'ok' othá maré añá thik'une Baqad mbalo alá p'uliña martheqi shá thik'uqi thá s'ak'ayu, thá firu/, thá giñ má p'up'udu u/ añaalú' k'illiñ Alá p'uliña martheqi fish shá giñ bus'ialugu mbá galazi nafaqi gu thá añs'aas'ará munzu, thá firi u thá buubanía á maré jahazá thiñthiñ Álá madiña marthé thá almasal shá giñ gidi aruhgu' walá gudiguu' má shár má alhawa. (bububaaní)

Masal ála d'ok'othá geedi le kám saawaani gudi m'aré má walá maré ahiya bubaani thá amuñ u tha ndu uwalá ma ahiyá mareqi ala baro' dáá addars.

S'ak'a :- Asaqa agarañlá addarsale, awal alá d'ok'othá geedi almaqaná s'ak'o u' baqad mbalo' baroalá abad'iñagingu am'aré k'eerá anuafaqa s'ak' ohu' ala baro' dáá addars. Alá p'uliña marthei shá s'ak' á ñineñ dam giñ gidi aruhgu (horo'ñgu, bakteria, s'urgunubu) u' giñ walá gidi aruhgu' (almaqidin, bubaaní u firi) u' alá p'uliña marthei fish shá nafaqá giñ bus'i aluqi tháñ qi ziidaayei.

Giñ bus'i alu' : náñ nafaqá gam'aré? D'ok'othalé alá aháthá min mo'thá dáá geedi alá dáá addars tháñ Alá p'uliña marthei shá giñ bus'i álu' gidi anufáqámillañ. Masal : giilá má thiñthiñ, banaagalá tháñ, giilá má giñ fulla, giilá má addawá, giilá má o'r, s'amarthiñ adaariyu, magiñ gudi giñ bhu'shu' ñeero' thayu', ana p'aara s'ak' aalu' bak'a shardadne, aná d'iiñá azibáála s'ak'o' álu', áná nagazá añbaabad' áná abida ro' u anuafaqá ho'l shugo'gu' mbá gidiné alá k'éerá marthehu' alá agaraña tháñ.

Gíñ buushau' : Álá d'ok'othá geedi d'ok'othá k'ali sha giñ buushu' nãñ jafaqá méré thãñ? Alá badaqa addars thãñ. Baqád mbalo' baro' alá p'uliña martheqi shá giñ buushu' gidi anufaqa ho'ráñ. Masal garra turism u almasnaqa nafaqigu' má giñ haalá, alá p'aala thañ gu, alá shak'alá almaaquná alqado' thãñ u' ma giñ hulula thãngu' s'is'iagu: Asaqá daalá addarsalé , alá d'ok'othá geedi giñ k'allá shá s'is'iagu' u nañ nafaqa méréthãñ? Alá baro' ahathá min mo'tha maré ala daa addarsale u alá ahathá min rothá rothaó geedi alá p'uliña marthé giñ k'allá shá s'is'iagu' u' giñ nafaqá méré thãñ, alá alafá addárs álu' thãñ.

Almaqidin: Ásaqá agarañlá addarsale alá d'ok'othá geedi giñ k'allá shá almaqidin u' wa thik'une? Álá ahathá min d'ok'othalegu' u' min mo'thá mothi geedi alá dáá addarsale Álá p'uliña marthé shá almaqidin giñ ma halaga mba gidi ilement u' kemikaal mmá mare.

Alá p'uliña martheqi shá almaqidiná d'afaruqi thá albaharugu Alá fish p'uliña matheqi shá almaqidin shak'alla giñ d'afaruqi thãñ u'u u alá wadaha martheqí thá almasal masal Algat'ar, alqarabia, alhalla, p'aauí ... giñ má shak'alágu' min almaqidid mmamáré.

K'ori : Asaqa daalá addarsale, álá dáá d'ok'othá fethiñ geediqi.

Masal

- k'ori nafaqa haaqitháñ thiñ thiñeqi mín nambalo thik'ilane?
- K'ori alqayna kammugu' ho'li? Baqad mbalo' baro' alá p'uliña marthei shá k'ori thik'ila min firgu maayi k'ori (Adurá) uk'ori gasamla sha luorithiñla u' k'ori thañu' ualá agaraña méré shamba zíné thá alkitaaba mareyu As aqá agarañlá addarsale, alá p'uliña martheqi shá k'oriñgunuñgu' holí mbá nafaqalaqi tháñ thiñ thiñeqi.

Shamba agarañla addarsale

- Álá d'ok'othá geedi ámáré k'eerá shimbilá mahalaga hugu' mbá ho'l thá adaará mareyu' u alá madiña martheqi.
- Álá ashaawaru geediqi ámáré rothá shimbilá má halagá giñ gu' dám ne.
- Álá d'ok'othá geedi ámáré k'éera anuafaqá shimbila ma halagahugu' mbá ho'l thá adaará mareyu
- Álá d'ok'othá geedi ámáré shaawaruqi giñk'alla shá shimbilá máhalaga.

Giñ saqad addarsale

- Sawará giñ má halagá mbá ho'l thá adaará mareyu'

- Ásúragu’
- Póster
- Áñá maayu’ giñ mahalagá mithil albahar, s’is’iagu... alá adagá alá geeroqi.

qi abará u Ayu p’eera

- Álá d’ok’othá geedigu’ ámáre katabo’ anuafaqá shimbilá má halagagu’ mbá ho’l thá adáára mareyu’
- D’ok’othá alu’
- Áshuk’ulá thaayu’ u mbá thañ thañu’

2.4.2 Ánuafaqá shimbilá má halagaqi thamthám thá albaal (alhissa agarañlane háñ 11)

qi jahaza

- Alá buurá posterialugu’ mbá madiñ alqayná shimbilá má halagaqigu’ u’ shambá thamlaneqigu’ thá albaal
- Alá ahaza sawaraqigu’ mbá nafaqi alá agarañá addarsale tháñ.
- Alá garraalkitaabgu’ u ajaridagu’ mbá rothi shimbilá má halaga qi thamthám thá albaal

Rothá dám addarsalé u shambá daalané

- Anuk’t’a shuriñ addarsale thaalu’ mbá ho’l thá buluweqi gu’ mmamáre.
- Shimbilá má halagagu’ gasamla añ holoñoniñ mba
- T’ok’othiñlá u’ mbá walá t’ok’olthiñla

- S'is'iagu. Firi, giñ buushu' ñeero', almaqidin u' bubaani anuafaqagu' fuudeqi Alisháán shugo' shimbila má halagá áñ nafaqi tháñ shambá walá baz*r mareqi u' shambá walá harabi mare u' áñ thamaqigu' thá albaal.
- Shimbilá má halagáalá thamaqigu' thá albaal shá méré ná dáá thiñthiñ, or u' giñ gudilá thayu'
- Asaqá agarañlá rothá ho'l thá bellogu' alishaan ágeedi fagadá má p'ishi alá saqadá thá posterigu' u' thá sawaragu. Masal : shimblá mahalagagu' mbá nafaqi thiñthiñeqi mithil alemun, albun, almaqidin, u' alwarga, alhashab u' alqiddá shju' thik'ila mins'is'iagu' agu' ala p'uliña martheqi u' firi nafaqia lkaarabeqi u' giñ haaleqi ,giñ buushu' ñeero' nafaqi alá jia ma algaash, má ashanta,á u' má giñ s'awarogu' alá p'uliña martheqi shá gidi anuafaqa alqik'tisado' millañ Alá p'uliña marthei fish shá alhawa gídi anuafaqa alqik'tisaado' masal bubaaní s'ullá / naytirogin/ nafaqi álá shák'ala asimaat (azibla) tháñ u' alhawá s'ulla / karbonday oksayd/ nafáqá giñ bus'ialuweqi ámáré shak'alá thiñthiñá méré tháñ.

Shambá agarañlá addarsale

- Alá d'ok'othá geedi amaré rotyhui giñ thambálá shimbilá mahalagaqi thá albaal álá baro' madiña marthei.

- Álá ak'erthiñá geedi s'is'iagu hu' ná anufaqa alqik'tisadio' mbá dáá maré,
- Álá arothu' geedi anufaqa firu'
- Álá dok'othá geedi giñ d'oñoshga méré thá ngishurá s'is 'io' hu' ma munzu bad'i álá baro' madiñagagu anufaqa s'is'io' gu' muñgunuñ

Gíñ saqad addarsale

- Posteri mbá madiñ gíñ buushuqigu' mbá ho'l thá *tiop'iaiyu'
- Asuragu' u
- Sawaragu'

qi abara u Ayu p'eera

- Má s'is'iagu' holi thá alhoshá almadar asooyu' alá d'ok'othá geedi anufaqa dáá méré maabieqi.
- Álá d'ok'othá geedi ámaré azalá shimbilá má halagagi d'uk'unuñ má almasal, ámaré p'uliñai ná anufaqa alqik'tisa dio' mbá daane maabieqi.
- Álá ak'erthiña geedi anufá alqik'tisadio'hu' mba daafiri
- Álá d'ok'otá geedi ámaré s'ulá anufaqa gíñ buushu' ñeero' hugu' mbá dáá méré maabieqi/

2.4.3. **shimbilá má halagá mbá fed'i qi thamthám thá albaalgu' u'**

thoñora thámláne tháñ gu' thá albaal (alhissa agarañlane tháñ 18)

Alhadafa addarsale

Baqád mbá garrá geedi addarsale, amare:

- p’uliñá thoñorá thamlá shimbilá má halagaqi tháñgu’ thá albaal.
- Fagadá thoñorá p’arlá fir aré tháñ bak’a harabne
- Fagadá harabá adaarugu’ mbá has’u’l bad’iñgiñ
- K’eerá thoñorá p’arlá s’ask’a shardida aré tháñ hu
- P’uliñá thoñora p’arlá fir aré, alhawaqi u addari mín haraba
- K’eerá thoñorá thamlá shimbilá mahalgaqi tháñgut há albaal hu’ mbá ho’l thá adaarugu’
- Amaré fagadá shambá thám máre gíñ buushu qi gut ha albaal.

qi jahaza

- Alá jahazá posteri, sawara u’ charti mbá madiñ shambá thamlá shimbilá má halagaqi thá albaal.
- Alá jahaza charti mbá madiñ añamaayu’ s’is’i a qi u áñá walá maayu’ s’is’ i aqi ná ad’afarua
- Alá garrá alkitaabgu’u’ ajaridagu’ mbá rothi shamba thámlá shimbilá má halagaqi thá albaal.

Rothá dám addarsale u’ shambá daalane

Addrsale, gíñ hussane, s’ak’aashardida aré p’aara, firi harabá aré p’aare, añalu’ aré plaará min alwasaaha u mih harabá u’ alá giá shambá walá has’ulne bad’iñgiñ, alhawa adaru’ are p’aara mín haraba, gíñ bus’i álu’ qi thamthám thá albaal u’ gíñ buushu’ qi thamthám thá albaal.

Alá p'uliña marthei shá shimbila má halagá d'afaruqigu' thamlaqi thá albáál thá thoñorá d'afaruqi . masal thoñorá p'arñá s'ak'a ashardida aretháñgu':-

- Álá shak'ala aljaduwal
- P'aali thá belowei
- Álá shak'ala huuni
- Giñ bus'i alu' riris. Mmamáregu álá agaraña geedi.
- Álá agaraña geedi thoñora harabi fgiri tháñ bá zii thá alkitaabá mareyu' u' álá d'ok'othá mare shamba harab firi thá adará mareyu' álá badaqá addars tháñ u' alá agaraña thoña thon(orá p'arlá fir harabá aré tháñ mbazii thá alkitaábá mareyu' u' alá d'ok'othá thoñorá p'ar maré fir haraba are8 tháñ Baqad mbalo, alá thamahu' thá mo'tha mo'thi geedi d'ok.othá leigu' álá madiña marthé addarsale tháñ úalá baro' alafaalu'
- Adáár sháañ p'arlá ne aré min añdilañgañ alwasaahá u shaañ gíilane mba walá has'ulgane badiñgiñ? Alá d'ok'othá geedi d'ok'othalé alá badaqa addars tháñ Baqád mbalo' baro', shambá p'arlá adáár aré min añdilañgañ (alwasááhá) (díd'añgañ) álá rothui tháñ thá geedile.
- Maregu:-
- Álwasásááhá) alau' diira
- Álá nafaqi thá asheddá burlá d'd'añgañ (alwasaahá) (did'añgañ) alu'thañu'

- Álwasaaha (did'añañ) alu' daará alá agaraña geedi sha adaar má damálá thá anadaafa, nagaz giñgu has'ul bad' ñgiñ añá walá má damdám thá anadaafá, gudi gineñgunuñ thayu.
- Masal : jardia, ameba, horoñ, shiñk'a,...
- Álá p'aará harabá alhawá adaarú aré alqawal, alá d'ok'otha geedi giñgu harabi alhawa má maqaruf geedi mothi d'ok'othale le asaqa thik'i marémothá alqasli, alá abad'iñagigu ámáré rothá giñ shabaha marthei.
- D'uuthá hohi min thá almasnaqayu
- D'uuthá alqarabio'
- Mushé giñbuushugu
- Asaqa ras'iñaaddawa ak'ombirei u guus'iyeyi má geedi mothá mothalegu' alá musa'a marthei minambalé baro' alá d'ok' othagu' shambá p'arla haraba bubaaní adaarú aré, Álá thama hu' thá d'ok'othale, alá abad'iña geedigiámáré dáá rothá gidi mare.
- Alá diira alwasaaha alu' (did'añañ)
- Alá nafaqi thá k'ilk'isho má p'ishi
- Nlá p'aará d'uuthá almasnao' aré the albaal
- Alá abad'iña u' alá amufiña thaoña thoñorgu. Shaala alafá addarsale alu:
- Maabi mare nafaqi thá thóñrindu horañ amare thamá gíñ bus'i aluqi thá albaal.,

- Masal : Bak'a k'irlané álu' gu' jo'r shugo. Aña zí bus'k'ee k'uluñ
álá faas'ayu' thá s'is'ia...
- Álá rothá martheqi shá ámáré nafaqi thá gíñ bus'i álu' mapi'shi.
- Álqahir baro' alá d'ok'othá geedi d'ok'othá féthiñ mare qi mbá
ho'l thá alkitaabá mareyu' álá daa addars tháñ.
- S'is'iagu qi tham thám thá albaal.
- Álá d'ok'othá geedi shambá giilá mbá tham gálá s'is'iaqigu' thá
albaal alá dáá addars tháñ Baqád mbalo' álá arothu' geediqi thá
d'ok'othaleyu' Alqahir alá ahulu' mo'tha wasalo' méré tháálu' u'
rothá zí thá alkitaaba mareyu' alá k'eerá marthéhu. Masal
- Alá d'iñalu' min mu' mafika
- Bak'a k'ir lané alugu'

Giñ buushú qi tham thám thá albaal

- Shaalá daa addarsale, álá d'ok'othá geedi d'ok'o'thá fethiñ mareqi u'
mabá arothu' maré
- Masal
- Gíñ buushu' thaayu, u mbá ñeero' shaañ thamlaneqigu' thá albaal?
- Álá k'alagá ámáré k'eerá gíñ buushuhugu' mba thaayu' u' mbá ñeero'
- Álá arothiña giñ buushugu' aré p'aará mín bad'iñgiñ gíñ nafaqane
tháñ.

- Alá d'ok'othagu' shambá thám maré gíñ buushu' qi thá albáaLl tha maré.

Baqad mbale, ála p'uliñaga thoñorá thamlá gíñ buushu qi thañgu' thá albaal.

Masal:

- Álád'ii ñagá anadaafá marealu' u' asáha maré álu'
- Álá daagá thiñthiña kafá maré
- Álá daagá gíñ gudimáre thayu' mbá p'iishi
- Bak'a bashlané doñogu' jór shugo
- Bak'a darla ñeerá álu'gu/

Alqahír baro' alá p'uliñá martheqí shá gíñ buushugu' má jiy agálá alqijraamiagu' durá maabi Gíñ buushugu' má ajramalá ámaré laañña maabi u ámaré hars'a maabi ámaré durra maabi ná hu', ná aré, ná ndu' fuudi ámaré awasalñá maabi musheyeqi. Ála p'uliñña marthei bak'a ajram máre gíñ buushu.

Shambá agarañla addarsale

- Álá arothu' geediqi firi harabá shambá durrane asaha geedi biilo'
- Álá s'ulo maabá asaho' (alhakím) ána agarañá geedi adaar harabá shambá durrané maabi.
- Thá almadarasu' fuulá burla alwasaahá thayuwe mazii alá shushaga máre ála agarañña maré ná anuqaqía k'ed'e
- Alá buurá alwasaha álu' gu' mbá d'afaruqi alá dáará alu' thá mu' alá madiñá martheqí
- Alá d'ok'othá geedi shambá thám máre gíñ bus'i aluqi thá albaal thá mare alá baro' p'uliná a martheqi hamba.

Thamlaneqigu' thá albaal.

- Alá p'uliñagá shambá thámmare giñ buushuqigu' thá albaal

Gíñ saqad addarsale

- Posteri mbá modiñ shámbá shak'alla aljaduwali
- Sawará fuulu' umbá alqido' mbá burra alwasaaha thayu wei.
- Sawará madiñ adará má damdám thá anadaafai u mbá walá mádamdám thá anaadafa.
- jharti mbá dám aña maayu' s'is'i agu' u' aña wala maayu s'is'iagu' ad'afarua.

qi abara u' ayu p'eera

- Álá d'ok'tothá geedi ámaré madiñe shambá thamlá shimbilá má halagaqi thá albaal.
- Álá daaga ashuk'ulá álu' buuro'gu' ámare katabá shambá p'arrá fir harabá aré amare dáá.
- Álá d'ok' othá geedi ámaré p'uliñá bad'iñ giñi mbá has'ul adáár má harabagi, alá d'ok'othá geedigu' amaré madiña giñ dir gá maré alwasaahá alu'
- Álá d'ok'othá geedi amaré p'uliñaqi shambá thám méré giñ bus'ialuqi thá albaal.
- Álá daaga ashuk'ulá thaayugu' ámaré d'ok'otho' abunaathá gíñ nafaqá gíñ bushu tháñ a qi thamtham thá albaal u' aré p'aará min bad'iñgiñ

Mo'thá qi geero

I. 1. Ássé 2. Assé 3. bus'añ 4. Assé 5. bus'áñ

II 1. D 2. B 3. Bi. 4. B 5. Di.

III 1. Hoho'ya, améba

2. nafaqi bak'á harab adáár u fifi u alhawa

3. 3. Hááqí thá shoora

Ak' us'o' talata

Ánáñk'a mbá gudiñá thayu' ma d'uk'ánu'ñ alhadaf ak'us'ole.

Baqad mbá k'odi geedi addarsaleqi, amare:-

- Fagada añá thik'u' k'abalé mare.
- Fagada añá máre mabá ma halaga u mba alqijtimagiyo
- Gadará adará mareqi thamthám thá albaal.

K'abale

- Alhadaf addarsale
- Baqád mbá garrá geedi addarsale, amare:
- P'uliña almaqíáná k'abalo' qi.

qi jahaza

- Shalá amufiñá geedi giñ k'allá shá k'abale, ála jahaza sawará dám alharita maayu' alhilla.
- Maabá agarañi billá gubál ñgo hia thá alfasiluwei ñgo garrá alkitaabá maayu' kataba thá k'abale.

Rothá dám addarsale, u shambá daalane

- Áddarsale, gíñ hussané, almaqaná k'abalo' mmaane minsháñ shugo' asaqa' agarañlá addarsale alá azañzaña maré gí ñ garamaré thá shulindu' d'u k'onuñuthá d'ok'othá nafaqi millañ.

Masal Náñ k'allá shá alhilla?

Áñá dagudiha shaañ s'ullane? Alá thamáhu' thá d'ok'othalegu' alá shap'ená thá k'abaleyuwei. Álá p'uliñaqi shá k'abale ábuurá alhillo mmaane.

Shambá agarañla addarsale.

- Álá abad'iná geedigi amaré rothá giñ madimaré mbá ka'allá shá k'abale, alá baro madiña marthei
- Álá abad'iña geedigiámaré rothá giñ d'afaru' alhillá tháñ thák'abalele.

Giñ saqad addarsale

- Alharitagu'
- Sawaragu'
- Ásuragu'
- qi abara u Ayu p'eera
- Álá d'ok'othá geedi shambá thik'a k'abalé mare alqisimá k'ed'e.
- Álá d'ok'othá geedi ámáré madiña almaqaná k'abalo'

3.1.1. Áñá thik'u' k'abaleñk'a (alhissa agarañlane tháñ 3)

Alhadafa addarsale

- Baqád mbá garrá geedi addarsale, amare

Rothá thoñorá thik'u' k'abale márez tháñ thá añ u' giñ gidine aqetho' tháñle.

Rothá daUm addarsalé u shambá agarañlane.

qi jahaza

- Álá jahazá alharitá madiñ k'abale mareqi
- Alá jahaza giñ madiñ thoñorigu' thá gaagu' wallathá alwarga.
- Alá jahazá alharitaqi mbá madiñ thoñor añá ziik'abale mareqi u' d'oñosha k'ed'e thá gíñ má halagalegu' mbá ethu'ne tháñ.

- Álá garra alkitaabagu rothi thoñorindu' alá thap'a alqi lma ziogi qi tháñ alá baro' hiyá thá alfasilu'

Rothá dám addarsale u shamba daalane

Addarsale , ñineñ p'uliñ thoñor áñá ziigá k'abaleqi thá gíñ má

halagalegu' mbá ethu'né tháñ asaqa daala addarsale, ala d'ok'othá geedi d'ok.othá legu' amaré fagadá thoñorindu' tháñ.

- Álá arothiña geedi giñ ho'l tháábá p'iishi mare álu' u' mabá ho'l tháábá gambi maré alu'
- Álá arothiña geedi giñgu' ho'l maré thaaré u maré thá gundi
- Álá katabá giñ shabahá asalib thá asabuura are amare
- P'uliña aña hor Imunezugui, áñá hii munzu, thaaba p'ishigi u tha thaaba ganbigi.
- Alqahir baro' alá p'uliñá marthei giñ k'allá shá thon(orindu thik'u' gíné tháñ, alá madiña gineqi áñá thik'uhe gíneqigu' mithil firi, almadaras , maaba azo'la ... ñine.

- Tharatheqi, thá gundiyeqi, thá bello' thá bulu, thaaba gambiyeqi, thaabá p'iishiyeqi,

Shambá agarañlá addarsale

- Álá d'ok'othá geedi giñgu' ethu' almadarasá mare tháñ thaabá p'ishi u' thaaba gambit, thaarathe u' maagundi
- Álá arothiñá geedi giñgu aqethu' k'abalé maré
- Álá d'ok'othá geedi ámáré k'eerá hnoñorindu' hug u mba madihu'
- Álá d'ok'othá geedi ámáré k'eerá giñgu' ethu' k'abalé maretháñ, wallá giñgu' má halagá mbazii kutu'r thoño'r aña ho'rmunzu' u' thoñor aña hii munzu, thoñor thaabá p'iishi u' thoño'r thaabá gambit.

Giñ saqad addarsale

Alharita

- Giñ madiñ thoñorinduqi mbá ma shak'ala thaalwarga wallá thá gaagu'.
- qi abara u Auu p'eera
- Mothuyu'
- Álá d'ok'othá geedi ámáré k'eerá giñgu' ethu' k'abale maré tháñ wallá giñguu' má halaga mbazii kutur, thoñor aña ho'r munzu u' thoñor aña hii munzu, thoñor thaabá p'iishi u thoño'r thaabá gambit

3.1.2. Doñoshá k'abalo' shambá mane halagá

Alhadafa addarsale

Baqád mbá garrá geedi addarsale, amare>

- k'eerá d'oñoshá k'abalé maréhu' shambá maane halaga.

qi jahaza

Sháálá agaraaña addarsale, awal alá jahazá sawara, asurá u poster mbá madiñ d'oñoshá k'abale méré shambá maané halagá.

Rothá dám addarsale, u hambá daalane

Addarsale, gíñ hussane aña má aola, aña má asagia, buli, u ziizi s'ak'ogu' ná limmane shamba ziine thá k'abalé méréyu' . Asaqá daalá addarsale alá d'ok'otha geedigu' áméré rothá ziizi s'ak'o'gu' mbá má halaga mbá ho'l thá adará mareyu' alá badaqa addars thañ Baqad mbalo' baro' alá ahathá thá mothá mare, alá madiña marthé shá ziizi s'ak'o giñgu limmane, áña má bele, aña má azola, buli, aña buthiyugu, aña má asagia... Álá k'alagagu' fish áméré hoshalá aña buthiyu tháñ u' aña háá i tháñ thá adará mareyu, áméré p'uliñaqi shambagu's'ulane alá agaraña maré tháñ.

Shambá agaraña addarsale

- Álá ashawaru' geedik d'oñoshá k'abale maré aña haai u' wallá aña buthi u wallá mabá huluneqi tháñ
- Álá d'ok'othá geedi áméré k'eerá bu'l ho'l thá adáará méréyu' hugu'
- Àlá d'ok/otha geedi azola u aña má s'ansah gíñ d'afaru' mare tháñ

Gíñ saqad addarsale

- alharita

- sawaragu’
- jhart
- Poster
- Animiragu’

qi abara u Ayu p’eera

- Álá d’ok’othá geedi ámaré k’éérá azolá hugu’ u’ bulihugu’ mbá ho’l thá adaará mareyu.
- D’ak’otha alu
- q goeragy;
- Ashuk’ulá thá thañ thañ u’ umbá thaayu’
- Ashuk’ulá alu’ buuro’
- Taabaqá mad’ugundi

3.1.3. Giñ qisháñ maabi k’abaleyó qi thañ (alhissa agraña net há 6)

Alhadafa addarsale

Baqad mbá garra geedi addarsale, amare:-

- P’uliña maabi thá k’abalé méré yu qi gu’ ná giñgu’ qishambareqitháñ.

qi jahaza

- Álá jahazá artiqi mbá madiñ ashuk’ulá shak’al maabi k’abaleo’
- Álá jahazá sawaraqí, asuraqi u’ pósteriqi mbá madiñ zil d’afarui qi gu’
- Álá jahaza ásurá maabi taajari u mbá maabi má gogiñgu’

Rothá dám addarsale u' shambá agarañlane

Addarsale, ñinéñ madiñ shambá isha maabi k'aba loqi Alishán shugo' asaqa daala addarsale, ála d'ok'ohta geedi ashuk'ulá shak'al abunathá u' máabi ádáará maré mbá isha mareqi tháñ Baqad mbalo baro' alá p'uliña marthei shá maabi k'abalo'gu' gídi ashuk'ulá d'afarasqigu mba isha mare qi tháñ marenequ' holi thá bulwenji.

- Thá p'aali, thá atijaara, thá almasnaqa, thá ashuk'ula gogiñu' u thá ashuk'ula alhakumo. Mbalegu' alá dáá shambá ziine thá buluwei u' alá ashawaru' geedi qi thá anuk't'á k'illiñ alau'

1. p'aali u gíñwushu seqiña

- Ála p'uliña marthe shá ashaqaba *tiop'ia mbá ho'r añ gu' ashak'ulá p'aalu' na isha maré qi tháñ.
- Ála p'uliña marthe gíñ k'allá shá p'aali u gíñ buushu seqiña limma zil d'afaruqigu' p'aalá u' giñ buushu' rabba.
- Áláp'uliña marthe maabi mbá shak'al ashuk'ulalegu' alá dáá addars tháñ
- Maabi mbá ishaqigu' thá ashuk'ulale alá p'uliña marthe shá thoñorá alqaado' ñineñ p'ál maré s'ak'a tháñ masal ála p'aalá thá p'aali, thá tháñ, thá shiñr, thá murthá u' giñ buushu' fish thá thoñora alqado' ná rabbá mare ne Ála p'uliñá narthe laakin shá má p'althequ u' marabaathá giñ buushugu' thá thoñorá azamanu, alqishá maré ziidathá mín tháábá tha nduweqi, amaré awasalña giñmaregu' thá almas naqayuweqi.

2.Thá atijaara

- Álá p’uliñá marthé shá atijaará ashuk’ulá ishaalai tháñ mmaane Baqad mbalo/ baro’ álá abad’iña geedigi ámaré dáá almasala ashuk’ulale.
- Álá d’ok’othagu’ ámaré gassama andi alqayná atijaaro’ shak’almaré, masal mbá ashiddo, mbá taajar alqida d’afaruqigu, mbá shibil thaañialu’, mbá shibil zili, gaasha álu’...
- 3. Thá almasnaqa
- Asaqá agarañlá addarsale, alá p’uliña geediye shá giñgu’ nafaqalaqi tháñ p’aaliyei mithil p’aali, almanjal, d’on, ... gine almasnao’ mmá maré. Baqád mbalé baró alá p’uliñá marthé shá almasnaqa has’ul giñ gudigu mithil ap’aane, sheege, alful ... aná sanaqá giñ d’afaruqi tháñ gu mithil ori, asukar, k’osh.. ala madiña marthei. Má shá r má mbalegu’ thá alqik’limank’ayu’ thá k’abaleyu, thá wardayu’ u thá almuhaafaza k’illiñ u gíne almasnao’gu’ holi mbá d’afarui.
- Masal
- Bel fuudi tha sirba abay
- Gíñ p’ala mba ma k’osh tha paawe
- Alubaañ thá k’abale mbá wardá gizáán

4 Thá ashuk’ulá gogiñu

- Maabigu’ nafaqi thá añ gundi maadá maré amaré huwá gineñgunuñgu’ thá shimbilá ho’l thá,

- Adaará mareyu'gu' mithil shafa, s'ak'ahula u gíñ má d'o'ñ ámáré huwá gíñ d'afaruqi tháñ guala p'uliñá geediyei masal : Thá s'ak'a hulá maabi hu' almaquná shulugu mithil iñish, gay, aljabana, alqibirig, awar....
- Álá d'ok'othá geedi ámáré rothá maabi shak'al ashuk'ulaé thá adaara mareyu' alá badaqa addars tháñ.

5. Thá ahusk'ulá alhakumo'ndalathá shak'algá abunaathá thá

- Asaqa daalá addarsale, alá d'ok'othá geedi awal

alhakúma le Baqad mbale baro' alá p'uliñá geediye ashuk'ula k'allagu' shambá alhak umo' masal maabá agaraañi, ajeesh, maaba shak'al thá almaktabu'

shambá agarrañla addarsale.

- Álá d'ok'othá geedi ashuk'ulá shak'al abunaatha
- Álá d'ok'othá geedi ashuk'ulá jisha maabiqi tháñ amaré shaa war ui tháñ, alá madiña marthei u alá p'uliñá marthe thá almasl
- Masal : Thá ashuk'ulá p'aalu, thá atijaara, thá asmasnaqa, thá ashuk'ulá alhakumo...
- Álá d'ok'othá geedi maabi k'abalé maregu' thá alkatiirá ashuk'ulá zii shaañine iishá mare qi tháñ

Gíñ saqad addarsale

- jhart

- Sawara
- Póster
- Asuuragu'
- qí abara u ayu p'eera
- Alá d'ok'othá geedi amaré k'eerá ashuk'ul hu mbá iishalaqi tháñ thá k'abale mareyu.
- Alá d'ok'othá geedi ashuk'ulá shak'ál maré má maré mathá thá marthei tháálu'
- D'ok'othá u mo'tha,

3.1.4. Adaari thamthám thá albaal (alhissá agarañlane. Tháñ 6)

Alhadafa addarsale

Baqád mbá garrá geedi addarsale, ambare:-

- Damá adaara maré má s'awari umá s'ari.
- Ámaré afuthu' thabá marei thá s'is'i á faas'a

qi jahaza

- Álá jahazá asuraqi u sawaraqi mbá madiñ maabiqi máálagu' nadaf adáára maréyu'
- Álá jahazá sawaraqi mbá madiñ s'is'ia d'afarui qigu.
- Álá jahazá sawaraqi mbá madiñ s'is'i a d'afarui qigu/
- Álá garrá alkitaabagu' maayu' k'atabá thá adaari tham thám thá albaal.

Rothá dám addarsalé ushambá daalane

Addarsale giñ hussane adaari tham thám thá albaal mmaane Alqawal alá d'ok'othá geedi shambá thamlá adaari thá albaal. Baqad mbalo' alá ahathá thá rootha rotho' geedi alá thap'a marthei thá rothá baalamañ u alá daaga addarsalegu/ masal giñ k'alla sha adaari thamtham thá albaal alwasaahá alu' daara u alu diira thá fuulu u' s'is'ia faas'á sháálá s'awarhiña adaar tháñ mmaane Álá p'uliña marthé shá adaariyu nadafa, ashuk'ulá maabi k'illiñ mmaane Ali shaan shugo alá p'uliña geediyei sha giñgu' adid'iñ adaariyu' baka'a fut'iñlane añálu' k'illiñ.

Shambá agaraañlá addarsale

- Álá d'ok'othá geedi adáár shaañine u' thá nambalo nadaflaneyu'

Álá d'ok'othá geedi giñgu nafaqalaqi tháñ shaalá faas'a s'is'iagu'

Álá alammá geedi amare nadafá alhoshá almadarasa mareyv, ámaré faas'ayu' thá s'is' 'iá u' amaré thamé thá albaal.

- asaqá daalá addarsale álá ahuluqi thá addarsa alginsiyo u mbá alqadabule.

- Alá agaraaña geedi thá masala u' tha R'othá d'uguri giñsaqad addarsale

Gínsaqad addarsale

- Sawaragu
- Alqayná s'is'io'gu'
- Ashedá burlá adid'añgañ thayuweqi
- Sawará áña má nadafá u áña wala ma nadafa

Qi abara u Ayu p'eera.

- Álá d'ok'othá geedi shambá nadafla adaariyu'
- D'ok'othá u' mo'tha
- Ashuk'ulá tháñtháñu' u mba thaayu'
- Álá k'alá geediye ámaré d'ok'otho' abunaathá adaariyu' nadafá ámaré p'uliñaqi thá alfasilu'

3.2. Aguzuwa madi

Ashuk'ulá alwargo

Alhadafa addarsale

Baqad mbá garrá geedi addarsale, amare:

- P'uwá alwarga ma p'ishi amare shak'ala ashakilá d'afarqi tháñ
- Afuthu thabá mareyu thá ashakilá d'afaruqi
- Nafaqi thá as'at' urá thoñoridud'afaruqi amare shak'alá ashakila d'afaruqi tnañ.

Qijahaza

- Alqawal ála buurá alwargá alu', galam rasas alu', gíñ anis'lá ginetháñ, u gíñ d'ullá gine tháñ
- Álá jahaza modeli mbá jiilá má almasa)

Rothá dám addarsale , u shambá daalane

- Álá p'uliña geediye sha maabi shak'al gíñ gidi ashakil mabá d'afaruigu thá alwargagu' huzuzuñ mbá walá shak'alla tháñ. Thá alwarga maabi shak'al:
- Gíñ lik'ila addawá alu' tháñ
- K'urfe
- Orá s'awará mbá shak'al thá bubaaní
- Gíñ shimbirñi thá alhawa (fiñfiñ)
- Gíñ thamla asuura thayu' u alfilim
- At'ayara
- Alfinjaan gíñ merratháñ
- Alkarda p'uliñla añ p'iishatháñ. Baqad mbalé alá abad'iña geed igiámáré shak'alá gillegu' mbá ho'l thá bello, thá maré u thá almadarasu masal giñgu
- Shak'alla asanduk'a ajuwaba tháñ, alwarga, gíñ anis'la gíne tháñ, gaam rasas, almast' ará alá kataba marthe thá asabuurá aré alá ajarabñá maré thá alfasilu Álá fish k'allá marthei ámáré jaraba thá mare.

Shambá agarañlá addarsale

- Álá p'uliña geediye p'uup'u alwargo'
- Álá madiña d'ok'othagu'
- Álá aqalamña mare

Giñ saqád addars

- Álwarga
- Galamrasas
- Almagas
- Almast' ará
- Giñ anis'lá gine tháñ

qi abara u ayu p'eera

- D'ok'othá katabla
- Álá taabaqá ashuk'ula madi

Mothá qi geero'

- 1. Asse   2. Asse   3. bus'añ   4. Asse   5. bus'añ

II 1. Bi   2. Di   3. E   4. A   5. Di

III. 1 A-

Bi Atijaará

Ci Almasnaqa

Di gogiñ

E Ashuk'ulá alhakumo'

2. maabá agaraañi, Alqaskari, maabá shak'al thá almkítabú, maabá assaho'.

Á'k'us'o' Arbaqá

Añ añk'á mbá gudiñá thayu' má d'uk'unuñ qi hoshala u' garq...

Gíñ dám addarsale

4.1 waradá

41.1 Añáthik'u' maradá

4.1.2 ziizí warado' shambá maane halaga..

- Añá haaqi
- Añá buthyu'

4.1.3. shimbilá warado' mbá má halaga

- Gíñ bus'ialugu'
- Gíñ buushu
- Almaqidin
- S'ak'a
- Firi (añazii firi)
- Alhawa
- Shimbila warado'gu mbá má halaga qi thamthám thá albaal.
- Gíñ bus'ialu'
- Gíñ buushu'
- S'ak'a

4.1.4. Alqidaará warado'

- ahilaAlqidaara
- Albolís
- Añá almahkam'
- Almaktaba lhakumogu'

- Atanzimá walá má mbá alhakumógu
- Shúlí áddinugu

4.1.5. Ashaqabá warado'

- Algabila alk'omiya
- Ndu' rothlagu'
- Alqada u gine alqaado'gu'
- Áñá ataarihugu
- Alqadada asháqabá warado'
- Ashaqabá waradogu' shambá du ralaná HIV/ AIDS
- Gíñ giila shaalá p'aará HIV AIDS
- Gíñ giila shaalá p'aará HIV/ ADA are

4.1.6. Ashuk'ulá alqik'tisaadio' mbá warado'

- Atijaará u' gíñ haala
- Ashuk'ula gogiñu
- Almasnaqa

4.2 Aguzuwa madi

4.2.1. Arasim

- Álá rasamá asat'ura dam thoñori thaaba u tha galam rásás.
- Álá ahulu as'at'ura dám thoñori alá shak'ala theele talatá thaaba.
- As'at'urá dám thoñorigu' shak'alá

4.1. Almaqana warado'

- Alhadafa addarsale

- Baqád mabá garrá geedi addarsale, ámáré roothá almaqana warado’

Rothá dám addarsale, u shambá daalane

- Waradá alqidaará thik’uqi baqad k’abale mmane waradá dám k’abalé ho’r añgu mad’uk’unuñ u’ diiraa negu má d’uk’uniñ madal k’abaleñgama, u’ k’abaleñgunuñ mbá ho’l thá adaaru’ waradañgamá ná limmanegu/
- Waradá d’añiyu’ go’r k’abale Añá bu’r k’abalé alugu’ mbá damné má du’uk’unuñ alqasmá warado’ mmane

qi jahaza

- Álá jahazá alharifa warado
- Álá jahaza alqisfihbaar ad’afaruiqira mithil k’abale kammu’ zii thá waradayu’

Gíñ saqad addars

- Alharita warado’

Shamba agaranLa addarsale

- qi madiña ashora / rothua

Shumbá daalá addarsale

- Shaalá dáá geediye roothá dám addarsale, alishañ ñes’i baal shugu’ álá nafaqi thá alharitá warado’ alá wadahá marthé má d’uguruñi shambá ziine thá buluweqi.

- K’abale ñineñdám alhilla m’aré u’ alhillá ithigu maré tháñ
- K’abalé geedi k’illiñ u’ k’abaleñgunuñgu’ mbá limmane mb’á dámne mad’uk’unuñ warada nas’ulane shambale,
- Waradá d’añiyu’ go’r k’abale
- K’abale go’r alhilla, u’ rothá shabahaigu’ alá madiña marthei

Qi abara u’ ayu’ p’eera

- D’ok’othá álu’
- Ashuk’ulá alu’ buuro’
- Mothá qi geerá 4.1

I 1. Bus’añ

II 1. Añá ho’r munzu’

2. bus’añ

2. thon(or thaabá gambit

3. Assé

3. thoñori thaabá gamb-

4. Assé

4. thoñor thaabá p’iishi.

Alu limma

- Waradá ñneñ dám k’abale ho’r añgu’ má d’uuk’ unuñ u aná diir a gu’ má d’uk’ unuñ.

4.1.1 Añá thik’u’ warada (alhissa agarañlane thán, 2/ Alhadafá addarsale.

- Baqád mbá garrá geedi addarsale, ám’aré
- Fagadá añá thik’u waradá zii almadarasa m’aré, thayu’.

Rothá dám addarsale, u shambá daalane.

- Añá thik’u’ añ wallá gineñgunu’ñ, madiñlaqi thá thoñorindu’ arbaqá u má shár má thoñorindu arbaqa, madiñlaqi thá giñ ziinele giñ k’alla shá añ thik’u gine thá giñ ziinetháñle, alá madiña añázíí añ wallá gammá thá giñ ithigune tháñle, thaarathei walla maagundi, thá bello’ walláthá bulu’

Qi jahaza

- Alajahazá alharita
- Alá jahaza sawara d'afaruigu'

Giñ saqad addars

- Sawará d'afarui gu'
- Alharitá warado'
- Modeli

Shambá agarañlá addarsale

- qi madiña
- Roothuwa
- Alá shak'alá alá madiñaqi

Shambá daalá addarsale

- Álá d'ok'otha geedi d'ok'othá ho'l thá bulu' mba rothi añá thik'u gine thá giñziine tháñ lé alá badaqa addars tháñ
- Ásaburá waa ziiné ñgoqi?
- Áshubaakagu waané ho'l maré ñgoai? Baqad mbalo' ala8 fará geedi añá p'ishi áñéo thá agoñgorá almadarasouu' alá d'ok'othá d'ok' othalegú.

- Álmeedááñ thoñor waa ziigane?
- Álfasilañgamá thoñor wáá thik'une?
- Álganifa thoñor waa ziine?
- Álmedaaná alkurá thabo'm,bá alkurá ashedu' u' aña illagu' wáá ho'l mare? Alá baro' dáá addars.

qi abara u ayu p'eera

- D'ok'othá álu'
- Ashuk'ulá thañthañu'

4.1.2. ziizi warado' shambá maané halaga / alhissa (agarañlane thañ 8)

Álhadafá addarsale

Baqad mbá garrá geedi addarsale, amare:

- P'uliña ziizi waradá marei shamba maane halagá.
- Fagadá aña haai u mbá buthiyu' mbagu' ho'l tha waradá mareyu'

qi jahaza

- Maabá agarrañi! Alqawal ñgo' jahazá alharita madiñ ziizi waradoi shambá maane halaga.
- Aña má azolá, mbá má asagiá, mbá buthiyu u bill holigu' thá waradaayu' alajahazá thá jarti.
- Álá garrá alkitaaba rothi ziizi añu' shambá maane halagá alá thap'a añgundi maadá ziyoi qi tháñ

Rothá dám addarsale u shambá daalane.

- Addarsale hussá gíñ má halagagu' mbá ho'l tha waradayu' mithil buli, azola, asagia, añá buthiyu' .. asaqa agarañlá addarsale, alá d'ok'othá geedi gíñ k'alla shá ziizí má halaga Baqád mbalo' alá thamahu' thá rothá mare, alá dáá marthe addars.
- Alá d'ok'othá geedigu' fish ámáré rothá añá buthi umbá haai añá thik'u' m'aré thá warada mareyu'

Shambá agarañla addarsale.

- Alá d'ok'othá geedi ámáré k'eerá giñgu' má halaga hu' mbá ho'l thá waradá mareyu'
- Álá abad'iña geediqi ámáré k'eerá añá haai umbá buthi hu' mbá ho'l thá waradá mareyu'
- Álá nafaqi thá alharitá warado, alá ak'erthiñá geedi giñgu' / añagu' ho'l thá waradá mareyu' mba má halaga shambagu' s'ullane. Gíñ saqad addars

Giñ saqad addars

- Alharita warado'
- Modli

qi abara u ayu' p'era

- Alá d'ok'othá geedi ámáré k'eerá azo'la hu, buli bu u' asagia hu' mbágu' ho'l thá adará mareyu'
- Alá dáá geediye ashuk'ula thaayu' ámáré p'uliña ziizi warado' shambá máané halaga
- Álá d'ok'othá geedi ámáré d'ok'otho' abunaatha u' maabi ithigu' marei tháñ ámáré p'uliñá ahaap'u naa the ziizí añá m'aré shambá maane halaga.

- Mothá qi geera 4.2

I

II

1. bus'añ	1. A
2. bus'añ	2. D
3. bus'añ	3. A
4. Asse	

4.1..3. shimbilá warado' mba ma halaga (alhissa agarañ lane tháñ 10)

Alhadafá addarsale

Baqad mbá garrá geedi addarsale, amare:-

- Fagadá s'is'i agu' u' giñ bus'i alu' mbá warada maré
- P'uliña alqayna u añá zi giñ buushu' warada mare
- Fagadá almaqidin u' s'ak'á waradá maré
- P'uliña firiqi u alhawaqi shá shimbila mahalagá mbá waradá maré mmá méré.
- Thamá shimbila mahalagá waradá marei thá albaal

qi jahaza

- Alá jahaza chartiqi mbá madiñ shimbilá ma halaga warado'qi.
- Alá jahazá giñgu' fed'ilaqi alá adá alá geero' shimbila má halagá warado qi
- Alá jahzá as'is'i azamla qi mbá gadari ná awasal ño shimbilá má halagá adaaru'
- Alá garrá alkitaaba rothi shimbilá má halaga mbá d'afaruigu/

Rothá dám addarsale ushambá daalane

Addarsale, giñ hussane, shimbilá má halaga mithil s'ak'a, giñ buushu', giñ bus'i álu', almaqidin...

Assaqa daalá addarsale, alqawal ala badaqá thá d'okotha masal alá d'ok'otha geedi shimbila ma halaga mbá ho'l tha adará mareyu' nañgu' maa maré? Náñ k'allá shá shimbilá má halaga Alá thama hu'thá mothá mare. Alá p'uliña marthe giñ k'alla shá shimbilá ma halaga Giñ k'alla shá shimbilá mahalaga giñ walla shak'alo' maabí thá aṅgundi maada maré ná máá maré, ladkin giñgu' mahalagá mmamaré masal s'ak'al, giñbus'i alu, almaqidin,...

Shimbila ma halaga muñgunuñgu' fed'i qi tham thám thá albaal masal giñ bus'i alu', gíñ buushu, s'ak'a, firi, alhawa... Alá p'uliña marthé shá shimbila legu' wala má nafaqalai tháñ má p'ishi k'odigu'

Shambá agaraña addarsale.

- Alá d'ok'otha geedi amare k'eerá shimbilá ma halaga hugú' mbá ho'l thá waradá mareyu' alá badaqa addars tháñ Baqad mbalo' ala gassama geedi thá abuurá amare katabá s'is'i agu, giñ bus'i alugu', giñ buushu na alqayná mare u aña thik'umare, almaqidin, alqayná s'ak'á, aña firugu' ámaré madiña ahaap'unathei alá agarraña mare tháñ.
- Alá arothu' geedi qi shambá nafaqa firi u alhawa giñ gidi aruhei alá alafa addars alu tháñ
- Alá gassamá geedi thá abuurá ámaré záá ámaré geero' giñ má halagaqigu' mbá hól thá addara maréyu' ámaré katabo' ámaré baro' p'uliña ahaap'unathei thá alu'

Giñ saqad addars

- Charti mbá madiñ shimbilá mahalaga waradoi
- As'is'i má azama

qi abara u' ayu' b'eerá

- Alá dáá gediye ashuk'ula thaayu' amaré p'uliña shimbilá má halaga warada mareqi.
- Alá jahazá geediye ashoraqi thá alfasilu' amaré k'eerá s'is'i ahugu u giñ bus'i alu hugu' mbá ho'l tha waradá mareyu'
- Alá dáá geediye ashuk'ulá tháñ thañu' amare p'uliña alqayná giñ buushuigu' u' añá thik'ú méré thá waradá mareyu.
- Alá d'ok'othá geedi amaré ad'afarú almaqidin u' s'ak'a waradá maré
- Alá d'ok'othá geedi firi u' alhawá giñ d'afaru' méré tháñ thá shimbila ma halagá ñgunuñle gu' thá alu'

Mothá qi geera 4.3

I 1. Asse   2. Bus'añ   3. Asse   4. Asse   5. Asse.

II 1. D   2. D   3. B   4. B   5. D

III 1 s'ak'a , giñ bus'i alu' , giñ buushu'

2. alá t'alaqá fir alú tháñ thá albiiru

ala fulá mú tháñ

3. Alhalla

Almaqalag

Albaraada

Almaqalaga gidi thabáálú

4.1.4. Alqidaará warado'

Alhadafá addarsale.

Baqád mbá garrá geedi addarsale, ámare:

- rothá anizaama asiyaso u mbá alqidaaro' mbá warada zíí almadarasa marethayu
- maadá albarlamaal mbá maabi hakami thá warada mareyu' shamba d'aak'alane.

Rothá dám addarsale.

- Waradá alqidaara thik' uqi baqad k'abale mmane warada gidi anizaamá asiyaso' umbá alqidaaro. Warada gassamlá thá k'abalegu shambale alhakuma na diiraa maabi maabi ámaré thik'a anufaqá alqi daaro.

qi jahaza

- Alá jahaza sawaragu'
- Alá jahazá poster
- Alá jahaza chart

Giñ saqad addars

- Poster
- Sawaragu
- Asuuragu
- Chartigu' alá nafaqi tháñ

Shambá agarañla addars

- qi madiña
- Ashora (rothua

Shamba daala addarsale

- Alá jahazá d'ok'othá alqayná holi gu' thá bulu' ala daa geediyei ala badaqá addars tháñ.
- Thoño'r añá zii shuliñgamá almaktaba warado' u mbá k'abalo' holiguwa? Gidi maabi shak'alne thayu guwa?
- Abuñaathagu zaaqigu ámáré azala waradayeqi u k'abale yeqi ya? Ndá azala mارة?
- Almaktabá k'abaleo' nán daane maabi adaaruwe na anufaqa?

Qi abara

- D'ok'othá álu'
- Ashuk'ulá thánthañu' u mbá thaayu'

Mothá qi geerá 4.1.4.

I 1.Asse 2. Asse 3. Asse 4. bus'añ 5. bus'añ

II 1.D 2. B 3. D 4.B 5.E

Alu limma

Waradá alqi daará dám k'abalé d'afaruqigu' má d'uk'unúñ mmane. waradá gidi almaktabá alqidaaro' k'ed'e maabi shak'al thá waradaayugu ashaqab ná azalnegu' maabi má azalalegu' shak'al attalmiyá d'afaruqigu' thá ashaqable.

4.4.5. Ashaqaba warado'

Rothá dám addarsale

Warada gudihá thayu' maayu' algabiilá d'faruqi mbá gudigu' má d'uk'unuñ, mbá haalundu, mbá p'aaduqigu, mbá has'uluqigu, mbá rothindu d'afaraqigu, mbá gidi ñisha u thiñthíña d'afarui, mbá gidi p'aali d'aruigu'... mbá madiñla alqadá d'afaru qi tháñ, mba gidi gine ataarihu u aña ataarihu u mba ayad alqidá d'afarui thayu' mmane.

Algabila (Alk'omiya)

Giñ k'allá shá algabilagu:

- Maaabi gudigu añ d'uk'unuñ wallá aña d'afaruqi
- Mbagidi alqadá u ataarihá namuqigu'
- Mba gidi ndu namuqi mbá haalumáré ndutháñ, mbá gidi guugudá shabahawui, mbá gidí shul alqik'ti saadu gú mmaamaré
- Giñ k'allá shá ndu' giñ haalu máábí holoñoniñ walla maabí hór añ ndutháñ mmane. Thandu', maabi madiñ p'ishañgañí, giñ bad'indduqi, añ gundi maada mareqi, alqada mareqi shugo' ndu maalá d'afaruqi ndu' k'illiñ namaqi
- Maabi u algabiilá gudigu' thá warada d'uk'unuñugu' gidi alqadab u ataqalimá guugudugu gille alqada ná k'allane.

Ndu, thiñthiñ ,ñiisha, shu'l giigi, guugud, giñ bad'indu, p'ishañañ, u alqimáán thá qlqada ná madiñlaneqi

Alqadá gassamla añ holoñoniñ maregu'

Alqadá alqimaanu u alqada alqiddo.

- Giñ k'alla shá alqadá mba alqimaanugu, hoho'z, asura mushe beebe, alqimaan...
- Giñ k'allagu shiñ sha alqada mba alqiddo, ashuk'ula familu, ñishá mare, giñgu shak'almare tháñ, alqiddá tháñ tháñu, shul giigi, alqiddá ho'hozugu u giñ shabahá mbalegu' k'illiñ mmane.
- Maabi gabulugu' giñ shak'aliñ mare thañgu' mbá ma huuhugu thá s'ak'a, thá bele utha s'is'ia s'ulla gu

Sha alqidda alqado' Gillegu muñgunuñ , bandir, ber, themer, alqirishaata gabulugu' shuli alqibaadogu mithil alkanisa

U almasjid, shul aguru killiñ gine alqado mma maré

- Tha warada d'uk'unuñu, añña ataarihugu hoki Aña k'allagu' shá añña ataarihu alhandaga haarabuola thayu, alme daana alharbugu, súl bu'bu'riñ máábi gabulu' a'lu' thayuwei gu u' shul gugudiñ mare thayuguná limmane maabi gudigu' má d'uk' unu'ñ gidi alqiida burgá mare alu' ámáré ayada sawa Alqidalegu s'ulla shá alqiida ashaqabu' u mbá adinu.

Qi jahaza

- Alá buurá asuura alu' , u' sawará alu' mbá algabííla d'afaruqiu mbá madiñ thiñ thiña mareqi, ñiisha mareqi u ashuk'ulá mareqí

- Alá buura alqida alqado' alu' mbá d'afaruigu'
- Ala garra alqadá mba alqido u mbá alqimaanu mbá algabila gu gudigu thá waradayu'
- Alá jahaza aqili alqadoqi
- Alá fagadá añá ataarihugu' mbá ho'l thá waradayu'

Gíñ saqad addars

- Sawaragu
- Asuragu'
- Almaquná algado
- Modeligu
- Chart

Shambáa agarañlá addarsale

- qimadiña
- Ashora
- Almasrahiya
- Alá adá alá jeero gineñ gunuñigu
- Aqili alqadógú
- Haará u ho'hózá alqadogu'
- Aqilthiñuwá

Shambá daalá addarsale

- Alá d'ok'othá geedí d'ok'othá holigú thá buluwei alá badaqa addars tháñ.
- Thá hathuyu' ndá rothi ndu' albartu? Umbá algumuzu? Umba ashinaasho'? u mbá maaqo? U mbá homo? Hathu' hozé marraya? Hozishuta wallá rothi shuthá mba madiha.

- (alá abad'i ñegu ámaré hozá nafar nafar walla tha abuura)
- Baqad mbalo' ala jeerá ññ saqad addars mbá buurola alugú ná sawaragu, asuuragu' u' alqidá mba alqado'gu' alá nafaqi tháñ alá daa geediye d'ok'othagu'ho'l tha bulu
- Sawarale ñshá algabiilá ndalo' maane?
- Alqidá alqadóle andi algabiila gidine?
- Alá abad'iña geediqi ámaré shaawaruqi u' ámaré madiña anuk't'qiagu' mba holi thá buluwei mbá algabiilogu'
- Alqida ayad marégu' ná alqayná añune u' shaañine ayadi marene?
- Thiñthiña jahzala, ññishá ñshla u' ho'hozá hozlá yomalqid shaañ hól mare?
- Alá shuushá geedi alá madiñoga muziyamgu walla añña ataarihugu' mbá ho'l thá adará mareyu'

qi abara

- D'ok'othá álu'
- Ashuk'ulá alubuuro' u'
- qi p'uliña alu'

Mothá qi geerá 4.5

I 1. Asse   2. Asse   3. Asse   4. bus'añ   5. Asse

II 1.B   2.C   3.A   4.D

III 1. A/ má hatháñ nafaqi thá almagas, almus mbá nafao' máábá gidi

HIV/ AIDS

B/ Azina

D/ k'afa qi muumúl

1. Berta , shinaashá
2. 3. añá diiralá sheh hojalé alu'
3. Azolá Benishangu'l (mbá holi thá waradá kurmuk)
- 4.1.6. Ashuk'ulá alqik'ti saadiyó mbá warado'

Alhadafá addars ale

Baqád mbá garrá geedi addarsale, amare:

- K'eerá zil p'allahugu' us'is'ia aré gu' mbathiñla thá waradá mareyu'
- P'uliñaqi shamba rabbaala thañi thá waradayu'
- P'uliña giñ gudi p'aaduigu' anufaqá gidimáré almasnaqei
- Rothá anufaqá alqik'ti saaluigu' anufaqá gidimáré almasnaqei
- Rothá anufaqá alqik'tisaadá p'aalu' má huluwoi thá almasnaqale.
- P'uliñai shambá zii atijaará u almuwasalat thá warada máréyu.
- K'eerá shúl gogiñuhú' u mbá almasnaqó mbá holigu' thá waradá mareyu
- qi jahaza
- Alá jahazá ashuk'ulá alqik' tisaado' mbá madilai thá waradayu'thá charti
- Alá buura posteri álu' u' sawará álu' ashuk'ula qlqik'tisaadoi
- Alá buurá alqidá gogiñu alu' u mbá almasnaó alugú

Rothá dám addarsale, u shambá daalane

- Addarsale, giñ hussane, ashuk'ulá alqik'tisaadio mbá maabi thik'uqi thá waradá d'uk'uñu' mmane.. Ashuk'ula alqik'tisaadiyo mbá madilaqi thá waradá d'uk'unu p'aali, atijaara u' almuwasalat, gogiñ u almasnaqa na máá maré Asaqá daalá addarsale, alá d'ok'othá geedi alqawal ámaré rothá ashuk'ula shak'ál abu naathá u' maabi adaará maré mbá íísha mareqi tháñ, alá badaqa addars tháñ Alá thamá hu' thá mothá maré alá p'uliñá marthé shá ashuk'ulá alqik'tisaadiogu' ho'r añ millañ alá k'eerá marthé hu'gu' u' alá d'ok'otha maré mbá zíiabunaathá thayu.u' má shá r má mbalé alá p'uliñá marthé shá alqik'tisaadiá p'aalu', ñineñ thik'iñá zili ú s'is'i aré thiña tháñ Alá p'uliñá marthé fish shá almasnaqa d'afarui giñgu' nafaqa mareqi tháñ má giñ gudi giñ p'alla mmane Alá d'ok'othá geedi d'ok'othá attijaaro' u mba almuwasalatu' alá dáá addars tháñ. Alá p'uli ñagá anuafaqá atijaaro' u mbá almuwasalatu'gu' má p'ishi alá amufiña addarsalegu u' alá d'ok'othá geedi d'ok'otha zii thá alkitaabá mareyugu' alá agarraña maré tháñ.
- Giné almasnaqo' u' mbá gogiñu' alá p'uliña marthe ná d'afaruwá maré má p'ishi thá almasal Alá p'uliña marthé shá almasnaqá d'afaruqigu' holi ala daa addars tháñ

Shambá agarañlá addarsale

- qi madiña
- D'ok'othá u' motha
- Añ hoshala tháñ
- Ashorá
- Nak'ashuwa
- Alá d'ok'otha geedi giñgu' p'allá thá waradá mareyú zili u s'isi aré, giñ buushu saqiña u' shimbila p'aalu mbá gudi nafaqá almasnaqei u' shambá ziidanaqi ma huluwo' thá almasnaqale alá d'ok'othá geedi d'ok'othá d'afudigu' alá ashaawarú marei tháñ Alqahir baro' alá alafá marthe addara alu' tháñ.

Giñ saqad addars

- Sawaragu'
- Chartigu'
- Poster
- Alharitagu'

qi abara

- D'ok'othá álu'
- Ashuk'ulá thañthañu
- qi geeragu'ashuk'ulá álu' buuro'
- Taabaqá mad'u gundi

4.2 Aguzuwa madi

4.2.1.Arasim

Shambá agarañlá addarsale

- Alá p'uliñá geediyé giñgu' rasamla tháñ u' shamba thamlané thá albaal.
- Alá p'uliña marthé shambá sám mareneqi
- Alá katabágá asat'urá alám marei tháñ thá adabuurá aré.
- Alá aqalamña as'atura alamlá thabá tháñgu'/'
- Alá aqalamña gineqi abaragu'

Shambá daalá addarsale.

- Ashuk'ulá má fuud'agu' thá bello' alá ashak'al thiñá maré shambá mud'une gundi.

qi abara

- qi jeerá alu'
- Alá taabaqagu' maalá shak'algo.

4.2.2 s'ak'á huuhu'

Alhadafá addarsale

Bagqad mbá garrá geedi addarsale, ámáré:

- Gadará ámáré buurá s'ak'á huulá alu'.
- Shak'alá almaaqaungú thá s'ak'á huula.
- Giñgú má huuhú thá s'ak'á ámáré s'awarthiña thá thoñoindu' d'afaruqi.

Rothá dám addarsalé u' shambá daalane

Ashuk'ulá s'ak'á ashuk'ula madihú mbá iishaá máábi adaarañk'aqi tháñ mmane u' alqidagu' nafaqa máá biñk'a qitháñ mbá hór añgu' giñgu' má huuhu' thá s'ak'a mmane Alá rothá geediye ámáré alamá ashuk'ulale u amare hibba.

qi jahaza

- Alá buurá ashuk'ulá s'ak'o' atlú
- Alá d'ok'othá maabimadi s'ak' á huuhugu'
- Alá d'ok'othá maabi madi s'ak'á huuhugu' ámáré daá geediye addars.

Giñ saqad addars

- P'aali
- Moye / moñe
- Thaas'a
- Gin8 fadlá zili alútháñ
- Bel k'uk'ushu' uis'u
- Alhashabá gogolñuyu'
- Asilika k'ithlá gine tháñ
- Spongi

Shambá agarañlá addarsale.

- Alá fagadá aña zii s'ak'á huulá
- Alá p'uliñá geediyé shambá fud'ilane, alá afudiña maré u alá aburthiñá maré alu'
- Asaqa jahaz laneqi alá ahadarña maré k'illíñá maré.

- Alá ajahaziñá s'ak'ahuulá ashuk'ulá s'ak'owei
- Alá s'ulo' maabá madi gilleyú ná p'uliñá geediye shambá hu' maré ne.
- Alá ashak'aliñá geedi almaquná s'ak'ogu' shambá maado' mareneqi maalá shak'alla.

qi abara u ayú b'eerá.

- qi geerá má kataba
- Alá taabaqagú maalá shak'ali
- Alá hoshalá gíñ shak'aló geedi tháñgú thá s'ak'á hulá.
- Shaalá huwá almaaquná s'ak'o, alá fagadá s'ak'a huula, alá fud'o alá hamushaqi. Baqá d mba huulá almaaqún thá s'ak'á maaqi hamushá mba s'uuthe. Alá daará thá mu' alá nafaqi thañ baro.

